

HET FUSEREN VAN EEN PRIMAIRE BASISSCHOOL MET EEN JENAPLAN SCHOOL

Het fuseren van een primaire basisschool met een jenaplan school

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport 'fusie CBS Klaver Trije met Jenaplan school Mids de Marren, ter afsluiting van de afstudeerperiode van de opleiding Leraar opleiding primair basisonderwijs (PABO) aan de Stenden Hogeschool Leeuwarden. Dit rapport is geschreven door de student I. Via haar opleiding is ze opzoek gegaan naar een geschikte basisschool met een probleem voor het doen van het afstudeeronderzoek. Ze is in aanraking gekomen met basisschool CBS Klaver Trije die op het punt stond te fuseren met basisschool CBS Mids de Marren. Ze raakte geïnteresseerd door dat beide scholen een ver uit één lopende onderwijsvisie hadden. Als leraar in opleiding is ze erg geïnteresseerd in de verschillend onderwijsvisies, zo ook in de onderwijsvisies van Daltononderwijs en Jenaplanonderwijs. Hoewel er op de Stenden veel geleerd is op onderwijs gebied, is er tijdens dit onderzoek veel opgestoken van de praktijk.

Er zijn twee mensen die ik in het bijzonder wil bedanken. Veel dank gaat uit naar de directeur van CBS Klaver Trije en de directeur van CBS Mids de Marren. Zij hebben ondersteuning geboden tijdens dit onderzoek, en tevens veel kennis overgedragen omtrent de school visies en het komende onderwijsconcept. De kennis en ervaringen van hun en de schoolteams hebben een grote invloed gehad op de totstandkoming en kwaliteit van het ontworpen onderwijsconcept.

Als laatste wil ik j.m. Stenden docent bedanken voor zijn ondersteuning omtrent het opstellen van het onderzoeksrapport. Met een kritisch oog heeft hij het werk van de student beoordeeld en voorzien van feedback. Dit heeft uiteindelijk een zeer goede werking gehad op de kwaliteit van dit onderzoeksrapport. Daarnaast wil ik hem bedanken voor het contact en de interesse die hij heeft getoond in mijn onderzoek.

Oudega, 27 mei 2015

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
1.1.	De basisscholen	6
1.1.1.	Basisschool CBS Klaver Trije	6
1.1.2.	CBS Mids de Marren	7
1.2.	Onderzoeksaanleiding	7
1.3.	Onderzoeksactiviteiten	8
1.4.	Aansluiting onderzoek voor de scholen	8
2.	Probleemanalyse	9
2.1.	Praktijkprobleem	9
2.2.	De vijf W's	9
2.2.	Bronnen die ik als eerste instantie kan raadplegen	10
2.3.	Overwegingen	10
3.	Theoretisch kader	11
3.1.	Wat is definitie van een onderwijsconcept?	11
3.2.	Wat zijn de uitgangspunten van het Dalton onderwijs?	12
3.3.	Wat zijn de uitgangspunten van het Jenaplan onderwijs?	14
3.4.	Wat is de visie van basisschool CBS Klaver Trije?	17
3.5.	Wat is de visie van basisschool CBS Mids de Marren?	17
4.	Probleem en doelstelling	18
4.1.	Probleemstelling	18
4.2.	Doelstelling	18
4.3.	Hoofdvraag	18
4.4.	Deelvragen	19
4.5.	Hypothese onderzoeksvraag	19
4.6.	Afbakening van het onderzoek	19
4.6.1.	Projectgrenzen	19
4.6.2.	Randvoorwaarden	19
5.	Onderzoeksopzet	20
5.1.	Onderzoek condities	20
5.2.	Onderzoeksmodel	21
5.3.	Onderzoeksmethoden	22
5.3.1.	Literatuuronderzoek	22
5.3.2.	Interviews	22
5.3.3.	Observatie	22
5.3.4.	Onderzoeksinstrument	22
5.5.	Betrokken partijen	23
5.5.1.	CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren	23

5.5.2.	Student.....	23
5.5.3.	Stenden hogeschool.....	23
6.	Resultaten.....	24
6.1.	Fase A	24
6.2.	Fase B.....	24
6.3.	Terugblik hoofdvraag	25
6.4.	Hypothese onderzoeksvraag	25
7.	Conclusie, aanbeveling en discussies	26
7.1.	Conclusie	26
7.1.1.	Fase C.....	26
7.1.2.	Hoofdvraag	29
7.2.	Aanbevelingen.....	32
7.3.	Discussies.....	33
8.	Slotwoord	34
9.	Samenvatting.....	35
	Literaturenlijst.....	36
	Bijlage 1: Planning	37
	Bijlage 2: checklist Jenaplan.....	41
	Bijlage 3: Dalton checklist.....	43
	Bijlage 4 verslagen	45
	Bijlage 5 voorkeur.....	55
	Bijlage 6 Logboek.....	59
	Bijlage 7 Procesverslag	62

1. Inleiding

Als inleiding van dit onderzoeksrapport wordt een korte introductie van CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren gegeven. Tevens wordt er gekeken naar de aanleiding van het onderzoek en de onderzoeksactiviteiten die plaats vinden. Daarnaast wordt er omschreven hoe het onderzoek aansluit bij de basisscholen en mijn motivatie voor het onderzoek.

1.1. De basisscholen

De basisscholen CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren maken deel uit van de stichting Palludara. Palludara is een organisatie voor Protestants Christelijk Basisonderwijs in de gemeente Súdwest Fryslân. De stichting Palludara beheert 17 basisschool in de gemeente Súdwest Fryslân. De stichting heeft een missie, waarbij ze willen bijdragen aan de leerlingen en aan de samenleving als geheel.

De missie:

Stichting Palludara is een onderwijsinstelling waarbinnen, vanuit een protestants christelijke levensvisie, de ontwikkelingsmogelijkheden van elk kind centraal staan. De aan ons toevertrouwde leerlingen krijgen door middel van ons onderwijs de mogelijkheid om zich optimaal te ontplooiën. Zodat ze later goed kunnen functioneren in een pluriforme maatschappij. (Schoolgids CBS Klaver Trije en schoolgids CBS Mids de Marren, 2014-2015, geraadpleegd 8 december 2014)

1.1.1. Basisschool CBS Klaver Trije

Basisschool CBS Klaver Trije heeft de school naam te danken aan Mevr. R. De kinderen kwamen in 1965 (opening van de school) uit drie verschillende dorpen; Oudega, Idzega en Sandfirden. De plaats waar de school was gebouwd, groeide vroeger klaver. De combinatie van de drie dorpen en de klaver vormde de naam: Klaver Trije.

De school is een Christelijke basisschool. Dit betekent niet dat er alleen mensen met een Christelijk achtergrond, op de school zitten. Op de Klaver Trije is ieder kind welkom. Door de Christelijke achtergrond van de school, staat de bijbel centraal bij het leren en onderwijzen op de school.

De school heeft de volgende visie voor ogen: de school streeft er naar om recht te doen aan de 'eigenheid' van ieder kind, kijkt naar zijn mogelijkheden en onderwijsbehoefte. (schoolgids CBS Klaver Trije 2014-2015, geraadpleegd 8 december 2014)

De eerste jaren van dit basisonderwijs ligt de nadruk op de 'spelende ontwikkeling'. In de loop van de tijd vindt er een omschakeling plaats, 'van spelend naar lerend'. De school stemt haar onderwijs af op de onderwijsbehoeften van het kind. De school biedt op meerdere niveaus de leerstof aan, zodat ieder kind ruimte en kansen krijgt om zijn onderwijsbehoeften te ontwikkelen. De school vindt het belangrijk dat een leerling in bepaalde mate zelfstandig de leerstof kunnen maken.

Om bepaalde aandachtspunten extra te ondersteunen wordt er gewerkt met groepshandelingsplannen en individuele handelingsplannen op het gebied van gedrag of leren. Hierbij probeert de school zoveel mogelijk rekening te houden met de motivatie, inzet en mogelijkheden van de betreffende leerling/groep.

De school vangt de kinderen in de Friese taal op. Fries is hoofdzakelijk de voertaal in de school. Woensdag en vrijdag zijn Friese dagen, de overige dagen is de voertaal Nederlands.

1.1.2. CBS Mids de Marren

CBS Mids de Marren is een christelijke Jenaplanschool voor basisonderwijs. De school is gevestigd in het plaatsje Gaastmeer. Een klein plaatsje van ongeveer 300 inwoners. De school leeft en werkt vanuit het geloof in God en de bijbel. CBS Mids de Marren noemt hun onderwijs niet neutraal, maar betrokken op mens en wereld. Dit komt tot uiting in de omgang met elkaar, in de keuze die gemaakt is voor het Jenaplan, in de taal die gesproken wordt en in de sfeer die heerst op de school. Iedereen die zich thuis voelt, of respect heeft voor deze manier van leven en werken is welkom op de school.

Binnen de school moet elk kind zich thuis kunnen voelen, zichzelf kunnen zijn in de ontmoeting met elkaar en anderen. De leerkracht speelt hierbij een belangrijke rol. De leerkracht heeft de opdracht om het onderwijs zo in te richten dat elk kind zo goed mogelijk tot zijn/haar recht komt.

De school heeft de volgende visie voor ogen: Uitgaan van de mogelijkheden van de leerling, aansluiten bij zijn belevingswereld en bij de diversiteit aan kwaliteiten die elk mens bezit. (schoolgids CBS Mids de Marren 2014-2015, geraadpleegd 23 januari 2015)

Dit betekent dat de school het kind centraal wil stellen en niet de leerstof. De school is zich in de afgelopen jaren gaan richten op een onderwijs inrichting volgens het Pedagogisch model, Jenaplan. De school is vanaf augustus 2004 een erkend Jenaplanschool.

Het onderwijs in de school is gericht op de opvoeding van kinderen en omvat daarom veel meer dan het aanleren van schoolse kennis en vaardigheden als lezen, schrijven en rekenen. Kinderen leren in een Jenaplanschool veel. Ze doen dat door deel te nemen aan de zogenoemde basisactiviteiten: spreken, spelen, werken en vieren. De school gaat er vanuit dat kinderen heel verschillend zijn, ieder is uniek. Omdat kinderen zo veel van elkaar verschillen kunnen ze veel van elkaar leren. Om die reden worden ze in stamgroepen geplaatst die bestaan uit kinderen van verschillende leeftijden, zoals dat ook in een gezin het geval is.

1.2. Onderzoeksaanleiding

Het praktijkprobleem is tot stand gekomen na het inbrengen van verschillende praktijkproblemen.

Praktijkprobleem onderwerpen:

- Hoe kan de school meer gebruiken maken van de talenten van de leerlingen, gericht op meervoudige intelligentie
- Passend onderwijs
- Dyslexie
- Hoe kan Dalton onderwijs en Jenaplan onderwijs gecombineerd worden, gericht op de fusie van de scholen Oudega en Gaastmeer

Het schoolteam gaf aan dat de onderwerpen meervoudige intelligentie en de fusie Dalton en Jenaplan hun voorkeur hadden. Na enige tijd nagedacht te hebben en te overleggen met beide scholen, is het praktijk onderwerp: het onderwijs van CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren te combineren tot één onderwijs concept, waar beide partijen (schoolteams) zich in kunnen vinden, ontstaan.

In dit onderzoek gaan de scholen en ik er vanuit dat de uitspraak van de fusie positief is. Dit betekent dat de basisschool CBS Mids de Marren te Gaastmeer per 1 augustus moet sluiten, vanwege de schoolgrootte (minder dan 23 leerlingen). De leerlingen van CBS Mids de Marren zijn

dan welkom op basisschool CBS Klaver Trije te Oudega. Alleen werken de scholen allebei in een ander onderwijsconcept.

CBS Klaver Trije is een christelijke basisschool die uitgangspunten van het Dalton in het onderwijs gebruiken (de basisschool is geen erkende Dalton school). De basisschool CBS Mids de Marren is een christelijke Jenaplan school, die alle uitgangspunten van het Jenaplan onderwijs gebruiken. De vraag is of de twee onderwijsconcepten te combineren zijn naar één onderwijsconcept, waarbij beide scholen zich in kunnen vinden.

1.3. Onderzoeksactiviteiten

De onderzoeksactiviteiten zullen plaatsvinden op zowel CBS Klaver Trije als op CBS Mids de Marren. Dit zal in verschillende vormen gebeuren: met het schoolteam, individueel (in de lessen of in overleg) en de schoolteams gezamenlijk op één locatie.

Als start van het onderzoek zal er gekeken worden naar wat de onderwijsconcepten van de scholen zijn. Daarnaast worden er combinaties van de onderwijselementen (uit de bestaande onderwijsconcepten) uitgevoerd in de lessen. Waarbij ten slot de ervaringen en het ideaal beeld de doorslag geven voor een nieuw onderwijsconcept.

1.4. Aansluiting onderzoek voor de scholen

Het onderzoek is van praktisch belang voor zowel mezelf als voor de basisschool. Voor beide basisscholen moet het onderzoek resultaat opleveren. Het brengt de scholen dichterbij de nieuwe visie van hun gezamenlijke onderwijs. Met dit onderzoek wordt er gekeken of het mogelijk is om beide onderwijsconcepten te combineren tot één onderwijsconcept. Is dit niet mogelijk, dan wordt van de school CBS Mids de Marren verwacht dat ze zich aanpassen aan het onderwijsconcept van CBS Klaver Trije.

Daarnaast hoop ik zelf mijn visie op het onderwijs te verbreden, waarbij ik aangeef hoe ik de uitgangspunten van Dalton en Jenaplan in mijn klas zou organiseren en welke onderwijsconcept ik zou gebruiken.

2. Probleemanalyse

2.1. Praktijkprobleem

Basisschool CBS Klaver Trije te Oudega en basisschool CBS Mids de Marren staan op het punt te fuseren. De onderwijsconcepten van de beide basisscholen lopen ver uit één. De onderwijsconcepten moeten worden samengevoegd tot één onderwijsconcept.

Basisschool CBS Mids de Marren is een erkende jenaplan school, er wordt gewerkt vanuit de uitgangspunten van het Jenaplanconcept. Basisschool CBS Klaver Trije is een voorstander van Daltonuitgangspunten. De school gebruikt een aantal uitgangspunten van het Daltonconcept. De school is geen erkende Dalton school.

De intentie is om de sterke uitgangspunten van het Jenaplanconcept en de sterke uitgangspunten van het onderwijsconcept CBS Klaver Trije, in een nieuw onderwijsconcept samen te voegen.

2.2 De vijf W's

In deze paragraaf kunt u een beschrijving van het praktijkprobleem lezen aan de hand van de 5 W's + 1 H. Met behulp van de informatie die is verzameld tijdens de oriëntatie fase, kunnen de vragen worden beantwoord. Het beschrijven van het praktijkprobleem zal ondersteuning bieden bij het opstellen van het theoretisch kader, wat in het volgend hoofdstuk aan de orde komt.

Wat is het probleem?

Op basisschool CBS Mids de Marren wordt er gewerkt vanuit het jenaplanconcept. Op CBS Klaver Trije wordt er gewerkt vanuit een onderwijsconcept waarbij elementen van het Daltononderwijs naar voren komen. De stichting Palludara heeft voor ogen om de twee scholen te laten fuseren. De intentie is om de sterke uitgangspunten van het Jenaplanconcept en de sterke uitgangspunten van het onderwijsconcept CBS Klaver Trije, in een nieuw onderwijsconcept samen te voegen. De vraag is wat voor onderwijsconcept er zal ontstaan als beide onderwijsconcept worden samengevoegd tot één onderwijsconcept.

Wie heeft er mee te kampen?

- De directrice van beide scholen
- Het schoolteam van beide scholen
- De kinderen en ouders die te maken met de basisscholen
- Stichting Palludara

Wanneer is het een probleem?

Het is een probleem voor het schoolteam CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren als ze gaan fuseren dan wordt er van ze verwacht samen te werken met elkaar en in het bestaande onderwijsconcept van CBS Klaver Trije. Dit betekent dat er gewerkt wordt vanuit een onderwijsconcept waar niet iedereen van het samengevoegde schoolteam achter staat. Om het voor beide schoolteam **interessant/makkelijker** te maken, is er besloten om meerdere elementen van beide onderwijsconcepten samen te voegen in een nieuw onderwijsconcept.

Waarom is het een probleem?

Het is een probleem omdat niet alle leerkrachten achter het onderwijsconcept staan die dan zal worden gehanteerd.

Waar doet het probleem zich voor?

Het probleem doet zich voor op de basisscholen CBS Klaver Trije te Oudega en CBS Mids de Marren te Gaastmeer.

Hoe is het probleem ontstaan?

Het probleem is de loop van een aantal schooljaren ontstaan. Uit het beleidsplan van stichting Palludara vloeit het voornemen van de schoolfusie tussen CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren. Drie essentiële overwegingen hebben tot dit besluit geleid.

1. Teruglopend aantal leerlingen
2. Kwaliteit van het onderwijs
3. Duurzaamheid

CBS Mids de Marren beweegt zich geruime tijd rond de 23 leerlingen en is daardoor kwetsbaar in het leerlingen aantal. De prognoses geven geen structurele groei aan. Het maximale aantal blijft onder de 28 leerlingen. Tevens is de kwaliteit van CBS Mids de Marren kwetsbaar. De school is in september 2014 door de onderwijsinspectie als zwak beoordeeld.

De samenwerking tussen CBS Mids de Marren en CBS Klaver Trije is een logisch voortvloeisel en vervolg op de al bestaande samenwerking. Samen worden er activiteiten georganiseerd, zoals sportdagen en feesten bijvoorbeeld. De beide schoolteams volgen samen de kanjertraining en hebben overleg gehad over de aanschaf van één rekenmethode voor beide scholen. Ook wordt er elk jaar EHBO voor groep 8 in gezamenlijke lessen gegeven.

Door CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren te combineren ontstaat er een onderwijsvoorziening die voldoet aan de beleidsuitgangspunten. Beide scholen hebben elke apart te weinig leerlingen om te voldoen aan de het uitgangspunt dat een school vanuit de bekostiging in combinatie met de kwaliteit vraag vier groepen nodig heeft, die minimaal uit 65 leerlingen bestaat. De combinatie van deze twee scholen geeft als eindsituatie circa 90 leerlingen. Daarmee wordt er voldaan aan het onderwijsbeleidsplan van stichting Palludara.

De school CBS Klaver Trije beschikt over een nieuw multifunctioneel gebouw met genoeg ruimte voor 5 groepen en is ingericht volgens de laatste onderwijskundige eisen.

Op basis van genoemde uitgangspunten is er gekozen voor fusie van de scholen in Gaastmeer (CBS Mids de Marren) en Oudega (CBS Klaver Trije), met Oudega als plaats van vestiging.

Voor de beoogde fusie (1 augustus 2015) moet er gekeken worden naar het samen komen van twee (verschillende) onderwijsconcepten. In overleg met de twee schoolteams moet er tot één onderwijsconcept worden gekomen.

2.2. Bronnen die ik als eerste instantie kan raadplegen

Op de opleiding worden hoorcolleges onderzoek gegeven. De theorie die wordy aangeboden in deze lessen, kan ik bestuderen en gebruiken voor het opstellen van mijn onderzoek. De docent F. Barth gebruikt in zijn lessen theorie uit het boek 'praktijkonderzoek in de school' van Van der Donk en Van Lanen.

Voor het onderzoek kan ik onder andere de volgende begrippen onderzoeken: wat houdt een onderwijsconcept in, wat is Dalton onderwijs en wat is Jenaplan onderwijs? Hiervoor kan ik de volgende literatuurvormen gebruiken: boeken, internet, schoolgidsen en informatie van de basisscholen.

2.3. Overwegingen

Met dit onderzoek wil ik onderzoek wat voor onderwijsconcept er ontstaat als de onderwijsconcepten van beide scholen wordt samengevoegd. Het fuseren van de basisscholen geeft de overweging voor een nieuw onderwijsconcept. De intentie is om de sterke uitgangspunten van het Jenaplanconcept en de sterke uitgangspunten van het onderwijsconcept CBS Klaver Trije, in een nieuw onderwijsconcept samen te voegen. Het is de bedoeling dat de basisscholen door mijn onderwijsconcept een stapje dichterbij het doel komen, het fuseren van beide basisscholen in Oudega.

3. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van de theoretische deelvragen de theoretische kader omschreven. De theoretische deelvragen zijn een leidraad geweest in het theoretisch onderzoek. Het fuseren van de scholen is een breed onderwerp. Gericht theoretisch onderzoek doen doormiddel van de deelvragen die er gesteld zijn, heb ik mijn theoretisch onderzoek kunnen beperken. Per vraag wordt er omschreven wat ik na het onderzoeken hiervan heb gevonden en vervolgens wordt er in het een korte conclusie beschreven gericht op de deelvraag.

De vragen:

- Wat is definitie van een onderwijsconcept?
- Wat zijn de uitgangspunten van het Dalton onderwijs?
- Wat zijn de uitgangspunten van het Jenaplan onderwijs?
- Wat is de visie van basisschool CBS Klaver Trije?
- Wat is de visie van basisschool CBS Mids de Marren?

3.1. Wat is definitie van een onderwijsconcept?

Onderwijsconcept

Een onderwijsconcept is de inrichting en vormgeving van het onderwijs. Wat kunnen ouders/leerlingen van de school verwachten? De manier waarop school onderwijs verzorgt, kan nogal uiteenlopen. De inhoud wordt tegenwoordig voor een groot deel bepaald door de eisen van externe instanties (bijv. ministerie). Maar naast deze eisen mag de school ook zijn eigen inbreng aan het onderwijs geven.

In de wet op het primair onderwijs vertelt artikel 9 over o.a. de doelen van het onderwijs, dat het onderwijs: *een ononderbroken ontwikkelingsproces moet zijn, aansluitend bij het niveau van de leerlingen zich richtend op de totale ontwikkeling.*

http://wetten.overheid.nl/BWBR0003420/HoofdstukI/Titell/Afdeling1/1/Artikel9/geldigheidsdatum_24-01-2015

De wet schrijft niet voor hoe de school het onderwijs precies moet geven. De school heeft een bepaalde vrijheid wat betreft de inrichting van het onderwijs.

Bekende onderwijsconcepten zijn de Dalton of Jenaplan. Zij hebben, elk op hun eigen manier, een duidelijke stijl voor ogen. Ze staan ergens voor, en proberen hun idee in al hun activiteiten vorm te geven.

Een onderwijsconcept kan bijdragen aan de identiteit en de eigenheid van de school.

Conclusie

Een onderwijsconcept is de inrichting en vormgeving van het onderwijs. De wet van primair onderwijs geeft aan dat het onderwijs een ononderbroken ontwikkelingsproces moet zijn. Hier wordt niet in aangegeven op welke manier het onderwijs moet worden gegeven. Als school heb je een bepaalde vrijheid om het onderwijs in te richten en vorm te geven.

3.2. Wat zijn de uitgangspunten van het Dalton onderwijs?

Daltononderwijs

Helen Parkhurst leefde van 1887 tot 1974. Zij stichtte een school in de Amerikaanse plaats Dalton, vandaar de naam Daltononderwijs.

Uitgangspunten

De onderwijsvisie van Helen Parkhurst berust op drie principes: vrijheid, zelfwerkzaamheid en samenwerken. Scholen werken deze drie principes elk verder op een eigen wijze uit. De kenmerken van het Daltononderwijs zijn daardoor heel globaal. Daltonscholen hanteren niet dezelfde methodes.

Vrijheid betekent dat de kinderen keuzevrijheid hebben. Zelfwerkzaamheid betekent dat de kinderen zelf oplossingsmethoden bedenken en problemen oplossen. De groepsleerkracht kan hiervoor aandacht besteden aan kinderen die dat nodig hebben. Samenwerken bevordert de sociale vorming. Er zijn twee manieren van samenwerken: pedagogisch samenwerken waarbij waardenbesef en oordeelsvermogen als een rode draad door de hele school lopen, en didactisch samenwerken waarbij de kinderen samen de leerstof verwerken. Leerlingen kunnen van en met elkaar leren.

Kenmerken

De Daltonvereniging gebruikt het woord 'sociaal laboratorium' als ander woord voor 'de school'. De kinderen zijn dan het experiment. Een laboratorium is een plaats waar omstandigheden worden geschapen. Hier zijn dat omstandigheden waar onder de kinderen optimaal leren en zich ontwikkelen.

Er wordt een programma op maat gemaakt voor elk kind. Sociale vaardigheden en verantwoordelijkheidsgevoel worden ontwikkeld. Ieder kind krijgt begeleiding. Er wordt veel in kleine groepen gewerkt.

De groepsleerkracht sluit met iedere kind een contract waarin de taak staat. In het contract staan de opdrachten die hij/zij gedurende de hele dag/week moet uitvoeren. Hij is er zelf verantwoordelijk voor dat hij de taak uitvoert en tot een goed resultaat brengt. Een ander woord voor contract is weektaak, dagtaak of taakbrief.

Ontwikkeling

Het onderwijs is altijd in ontwikkeling, zo ook het Dalton onderwijs. De veranderingen in het onderwijs en in de maatschappij hebben in 2012 tot nieuwe kernwaarden geleid.

De vijf nieuwe kernwaarden van het Dalton onderwijs:

1. Samenwerken

Het idee is dat iedereen in deze maatschappij met veel verschillende mensen moet kunnen werken en leven. De school is een leeromgeving waar leerlingen en leerkrachten iets van en met elkaar leren. Samen met de leerlingen wordt er gewerkt aan hun dag- en/of weektaak. Vanuit dit startpunt leren de leerlingen elkaar te helpen en te ondersteunen in kennis en vaardigheden en in sociaal-emotionele situatie. Om de samenwerking tussen leerlingen te stimuleren wordt er vaak gebruik gemaakt van coöperatieve werkvormen. In deze vorm van onderwijs zorgt men ervoor dat iedereen

een keer met elkaar samenwerkt. De leerlingen leren zo om oog te hebben voor elkaar en de onderlinge verschillen te respecteren.

2. Vrijheid en verantwoordelijkheid

‘Vrijheid’ of een ander woord hiervoor ‘keuzevrijheid’. Leerlingen mogen vrij kiezen uit een beperkte lijst mogelijkheden. In het Dalton onderwijs geven ze de leerlingen vrijheid en verantwoordelijkheid. Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en een eigen weg hierin te vinden. Dit betekent niet dat alles mag. Vrijheid is de gelegenheid krijgen om het taakwerk (dag- en/of weektaak) zelf te organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslimiet, de werkafspraken en de schoolregels vormen de grenzen waarbinnen de leerlingen hun vrijheid leren gebruiken. Door de leerling meer vrijheid te bieden leert hij verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving te dragen. De leerling is verantwoordelijk voor zijn eigen keuzes die hij maakt. Hierdoor ontwikkelt hij een actieve leerhouding.

3. Effectiviteit

Helen Parkhurst vond dat het onderwijs gericht moest zijn een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Ze stelde dat als leerlingen een taak krijgen, waar ze verantwoordelijkheid voor dragen en die ze in vrijheid zelf plannen en uitvoeren, het onderwijs veel effectiever was dan stilzet- en luisteronderwijs.

Om ervoor te zorgen dat een leerproces resultaat oplevert, helpt het als je vooraf weet wat je gaat leren, wanneer het klaar moet zijn en wat je nodig hebt. Met de weektaak leren kinderen hierin stap voor stap inzicht te krijgen. Het plannen en organiseren van werk zijn vaardigheden die leerlingen goed van pas komen in de maatschappij.

4. Zelfstandigheid

Zelfstandig leren en werken op een school is actief leren en werken. Om leerlingen zelfstandig te laten worden, werken ze met dag- en/of weektaken. De leerkracht stelt voor iedere leerling een dag- en/of weektaak samen. Stap voor stap leren leerlingen taken, zoals taal en rekenen, uit de dag- en/of weektaak in te plannen. Een leerling is instaat doelgericht te werken en vraagt hulp als dit nodig is. Dit kan gedaan worden door gebruik te maken van het stoplicht- en het dobbelsteen systeem. Door het gebruik van het stoplicht en de dobbelsteen leren de kinderen met uitgestelde aandacht omgaan, wachten op hun beurt en zelfstandigheid. ‘Kan ik het ook anders oplossen?’ moeten ze zich afvragen wanneer het stoplicht op rood staat. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van leerlingen. De keuzevrijheid dwingt een leerling tot het nemen van zelfstandige beslissingen die voor hem effectief en verantwoord zijn.

5. Reflectie

Nadenken over je eigen werk en gedrag, is voor het daltononderwijs erg belangrijk. Er wordt van de leerlingen verwacht dat ze nadenken over de moeilijkheidsgraad en de tijdsduur van een opdracht. Vervolgens wordt de opdracht gemaakt en wordt er gekeken of de inschatting van de leerling klopt. De leerlingen leert reflecteren op zijn eigen kunnen. Als docent van het daltononderwijs wordt er van je verwacht dat je reflecteert op je onderwijspraktijk en professioneel handelen, zodat de kwaliteit van het onderwijs behouden wordt.

Conclusie

Het Daltononderwijs is vooral gericht op de maatschappij. De school wordt gezien als de maatschappij in het klein. Een plek waar leerlingen, leerkrachten en ouders samen leren en werken. De maatschappij is altijd in ontwikkeling, zo ook het onderwijs. De ontwikkeling in het onderwijs en in de maatschappij hebben in 2012 tot nieuwe kernwaarden geleid. Aan de hand van deze nieuwe kernwaarden wordt de kwaliteit van het Daltononderwijs gewaarborgd.

De vijf kernwaarden van het Dalton onderwijs:

1. samenwerken
2. vrijheid en verantwoordelijkheid
3. effectiviteit
4. zelfstandigheid
5. reflectie

Deze vijf kernwaarden komen tot uiting in de dag- en/of weektaken die in het Daltononderwijs wordt gebruikt. Leerlingen leren door het werken met dag- en/of weektaken alle vijf bovengenoemde kernwaarden.

3.3. Wat zijn de uitgangspunten van het Jenaplan onderwijs?

Jenaplan

Peter Petersen leefde van 1884 tot 1952. Hij stichtte in de stad Jena een school volgens zijn pedagogische inzichten. Vandaar de naam Jenaplan.

Uitgangspunten

Petersen vond dat onderwijs op de eerste plaats in dienst stond van mensvorming. God, de natuur en de medemens vormde de centrale thema's van zijn pedagogiek. Er is veel aandacht voor de godsdienstige vorming.

Het Jenaplanonderwijs gaat uit van 20 basisprincipes.

Deze zijn verdeeld over drie onderdelen: De eerste vijf principes gaan over ons mensbeeld, dan volgen vijf principes over visie op de maatschappij. Tenslotte worden deze eerste tien principes vertaald in principes die voor de school gelden: dit zijn dan de laatste tien.

1. *Elk mens is uniek; zo is er maar 1. Daarom heeft ieder kind en elke volwassene een onvervangbare waarde.*
2. *Elk mens heeft het recht een eigen identiteit te ontwikkelen. Deze wordt zoveel mogelijk gekenmerkt door: zelfstandigheid, kritisch bewustzijn, creativiteit en gerichtheid op sociale rechtvaardigheid. Daarbij mogen ras, nationaliteit, geslacht, seksuele gerichtheid, sociaal milieu, religie, levensbeschouwing of handicap geen verschil uitmaken.*
3. *Elk mens heeft voor het ontwikkelen van een eigen identiteit persoonlijke relaties nodig: met andere mensen; met de zintuiglijke waarneembare werkelijkheid van natuur en cultuur; met de niet zintuiglijk waarneembare werkelijkheid.*
4. *Elk mens wordt steeds als totale persoon erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken.*
5. *Elk mens wordt als een cultuurdrager en - vernieuwer erkend en waar mogelijk ook zo benaderd en aangesproken.*
6. *Mensen moeten werken aan een samenleving die ieders unieke en onvervangbare waarde respecteert.*

7. Mensen moeten werken aan een samenleving die ruimte en stimulansen biedt voor ieders identiteitsontwikkeling.
8. Mensen moeten werken aan een samenleving waarin rechtvaardig, vreedzaam en constructief met verschillen en veranderingen wordt omgegaan.
9. Mensen moeten werken aan een samenleving die respectvol en zorgvuldig aarde en wereldruimte beheert.
10. Mensen moeten werken aan een samenleving die de natuurlijke en culturele hulpbronnen in verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties gebruikt.
11. De school is een relatief autonome coöperatieve organisatie van betrokkenen. Ze wordt door de maatschappij beïnvloed en heeft er zelf ook invloed op.
12. In de school hebben de volwassenen de taak de voorgaande uitspraken over mens en samenleving tot (ped)agogisch uitgangspunt voor hun handelen te maken.
13. In de school wordt de leerstof zowel ontleend aan de leef- en belevingswereld van de kinderen als aan de cultuurgoederen die in de maatschappij als belangrijke middelen worden beschouwd voor de hier geschetste ontwikkeling van persoon en samenleving.
14. In de school wordt het onderwijs uitgevoerd in pedagogische situaties en met pedagogische middelen.
15. In de school wordt het onderwijs vorm gegeven door een ritmische afwisseling van de basisactiviteiten gesprek, spel, werk en viering.
16. In de school vindt overwegend heterogene groepering van kinderen plaats, naar leeftijd en ontwikkelingsniveau, om het leren van en zorgen voor elkaar te stimuleren.
17. In de school worden zelfstandig spelen en leren afgewisseld en aangevuld door gestuurd en begeleid leren. Dit laatste is expliciet gericht op niveauverhoging. In dit alles speelt het initiatief van de kinderen een belangrijke rol.
18. In de school neemt wereldoriëntatie een centrale plaats in met als basis ervaren, ontdekken en onderzoeken.
19. In de school vinden gedrags- en prestatiebeoordeling van een kind zoveel mogelijk plaats vanuit de eigen ontwikkelingsgeschiedenis van dat kind en in samenspraak met hem.
20. In de school worden verandering en verbeteringen gezien als een nooit eindigend proces. Dit proces wordt gestuurd door een consequente wisselwerking tussen doen en denken. (schoolgids CBS Mids de Marren 2014-2015, geraadpleegd 19 maart 2015)

In het Jenaplan onderwijs is geen sprake van een lesrooster zoals het bij de meeste scholen het geval is. De indeling van de dag is gebaseerd op werkvormen. Er zijn vanuit de 20 basisprincipes activiteiten met het accent op het gesprek, werk, spel en viering. Daardoor is er voortdurend afwisseling tussen inspanning en ontspanning. Deze vierwerkvormen worden ook wel de vier pedagogische situaties genoemd.

1. gesprek

Het gesprek is de basis van veel activiteiten. Door met in gesprek te zijn informeren en begrijpen we elkaar. Gedachten en gevoelens worden met elkaar uitgewisseld, leerlingen ontwikkelen hun inlevingsvermogen. Leerlingen leren om gaan met emoties en met de mening van een ander.

2. Spel

Het spel zorgt voor verbondenheid in de een groep. Het zorgt voor vertrouwen en weerbaarheid onder elkaar. Er zijn drie verschillende soorten spel gebieden: leer spel, bewegingsspel en vrije spel

3. Werk

Met werk wordt er bedoeld het aanleren en het oefenen van een aantal basisvaardigheden. Deze basisvaardigheden worden geleerd aan de hand van de kerndoelen en leerlijnen die vast gesteld zijn in de wet van primair onderwijs. De basisvaardigheden kunnen de leerlingen weer gebruiken

voor andere activiteiten zoals: spreekbeurten geven, informatie opzoek, experimenteren, teksten schrijven, etc.

4. Viering

Een viering is een bijzonder samenzijn dat wordt georganiseerd voor de hele school of binnen de stamgroep. De bedoeling is ervaringen op te doen met elkaar en het samenzijn centraal stellen. Door een viering worden verschillende momenten extra in het zonnetje gezet. Elke week viert de school en/of stamgroep het begin van de week of de weeksluiting. Verder worden er vaak themasluitingen, verjaardagen en feestdagen samen gevierd. Ook als er afscheid moet worden genomen van kinderen, collega's of het overlijden van dierbare wordt bij stil gestaan.

Kenmerken

Vanuit de basisprincipes en basisactiviteiten zijn er verschillende elementen die Jenaplan onderwijs kenmerken. Hieronder kunt in een korte beschrijving de verschillende Jenaplan elementen lezen.

Jenaplanelementen

Stamgroep: In een stamgroep zitten kinderen van verschillende leeftijden, zoals dat in het gezin en in de buurt ook het geval is. In de school zitten kinderen van drie opeenvolgende geboortejaren samen. Door het verschil in leeftijd zijn er grotere verschillen in ontwikkeling. Dit schept bepaalde sfeer, die het leren van en het zorgen voor elkaar stimuleert. Een gevolg van het werken in stamgroepen is dat de positie van een kind ieder jaar verandert. Elk kind is afwisselend jongste, middelste en oudste van de groep. Daardoor doen de kinderen belangrijke sociale ervaring op.

Wereld oriëntatie: In het Jenaplan onderwijs staat wereld oriëntatie centraal. Wereld oriëntatie maakt een koppeling naar vakgebieden. Bijvoorbeeld spelling vanuit een zelfgeschreven vrije tekst. Wereld oriëntatie wordt meestal projectmatig of thematisch behandeld. Aan de hand van het thema worden er activiteiten en opdrachten aan gekoppeld. Zo wordt er ingespeeld op de leef en belevingswereld van de leerling en is de betrokkenheid zeer actief.

Leervragen: de leerling kan in een portfolio gesprek aangeven wat hij of zij nog wil leren. Hier wordt van de leerling verwacht dat hij zelf met ideeën en oplossingen komt. Er wordt bijvoorbeeld gevraagd: wat wil je leren? Hoe wil je dit bereiken, wat heb je hiervoor nodig, hoeveel tijd gaat dit kosten, etc. In de blokuren kunnen de leervragen tot uiting worden gebracht.

Portfolio: Portfolio is er om de ontwikkeling van kinderen nog beter te kunnen volgen. De kinderen starten met hun portfolio in de onderbouw. Met het portfolio krijgen de kinderen inzicht in wat ze leren en hoe ze dat doen. Verder wordt de motivatie gestimuleerd doordat kinderen zelf ontdekken waar ze goed in zijn en wat hun leerpunten zijn. De kinderen leren te reflecteren en kritischer te zijn tegenover zichzelf. Daarnaast leren de kinderen gesprekken voeren, hun gevoel onder woorden brengen en de band tussen kind en leerkracht wordt sterker. Met een portfolio worden de kinderen gestimuleerd om meer verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leren.

Blokuren: tijdens de blokuren kunnen de leerlingen allerlei taken uitvoeren. Deze taken zijn erg veelzijdig. De blokuren zijn er opgericht dat een leerling zijn leervraag kan uitvoeren. De leerkracht heeft voor het blokkuur gesprekjes gehad met de leerlingen en met ze afgesproken wat en hoe ze de leervraag vorm gaan geven. Dit kan bijvoorbeeld door het maken van een werkstuk over een onderwerp waar de leerling meer over wilde weten.

Thema's: De leerstof is door het team uiteengerafeld en per onderwerp gerangschikt. Het onderwijs wordt opgehangen aan thema's, bijvoorbeeld herfst. De groepsleerkracht zoekt dan de leerstof die

hij wil gebruiken en vervlecht die in het thema. Een schoolteam heeft voor drie jaar de thema's vast gelegd zodat er per stamgroep niet de zelfde thema's aan de orde komen.

Vrije tekst: De naam zegt het al: leerlingen bepalen zelf waarover ze schrijven, wanneer ze schrijven en in welke vorm ze dat doen. Teksten gaan vaak over eigen ervaringen, gedachten en gevoelens en zijn grepen uit het leven van kinderen. Ze tekenen, zingen of knutselen erbij. Ze lezen voor en luisteren naar de tekst van anderen. Ze ontdekken gelijkenissen en verschillen. Aan het schrijven van de vrije tekst wordt vervolgens een spellingsdoel gekoppeld en de tekst word a.d.h.v. het spellingsdoel herschreven.

Viering: Een viering is een bijzonder samenzijn dat wordt georganiseerd voor de hele school of binnen de stamgroep. De bedoeling is ervaringen op te doen met elkaar en het samenzijn centraal stellen. Door een viering worden verschillende momenten extra in het zonnetje gezet. Elke week viert de school en/of stamgroep het begin van de week of de weeksluiting.

Conclusie

Het jenaplan onderwijs werkt volgens 20 basisprincipes, deze 20 basisprincipes zijn weer opgedeeld in 4 basisactiviteiten: gesprek, spel, werk en viering. De vier basisactiviteiten zijn de leidraad in een ritmisch week, daardoor is er continu afwisseling tussen inspanning en ontspanning.

Het Jenaplan onderwijs werkt niet met methodes ze werken vanuit een wereld oriënteert thema. Vanuit het thema krijgt elk vakgebied een plaatsje, met de bij behorende kerndoelen en leerlijnen. Jenaplan onderwijs is één groot netwerk waarbij alle activiteiten een aansluitende functie heeft. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met stamgroepen, leervragen, portfolio's, blokuren, etc.. Jenaplan stelt vooral de opvoeding van de leerlingen centraal.

3.4. Wat is de visie van basisschool CBS Klaver Trije?

Visie CBS Klaver Trije

De school heeft de volgende visie voor ogen: *De school streeft er naar om recht te doen aan de 'eigenheid' van ieder kind, kijkt naar zijn mogelijkheden en onderwijsbehoefte.* (schoolgids CBS Klaver Trije 2014-2015, geraadpleegd 8 december 2014)

De eerste jaren van dit basisonderwijs ligt de nadruk op de 'spelende ontwikkeling'. In de loop van de tijd vindt er een omschakeling plaats, 'van spelend naar lerend'. De school stemt haar onderwijs af op de onderwijsbehoeften van het kind. De school biedt op meerdere niveaus de leerstof aan, zodat ieder kind ruimte en kansen krijgt om zijn onderwijsbehoeften te ontwikkelen. De school vindt het belangrijk dat een leerling in bepaalde mate zelfstandig de leerstof kunnen maken.

Om bepaalde aandachtspunten extra te ondersteunen wordt er gewerkt met groepshandelingsplannen en individuele handelingsplannen op het gebied van gedrag of leren. Hierbij probeert de school zoveel mogelijk rekening te houden met de motivatie, inzet en mogelijkheden van de betreffende leerling/groep.

Conclusie

De school streeft er naar om recht te doen aan de 'eigenheid' van ieder kind, kijkt naar zijn mogelijkheden en onderwijsbehoefte.

3.5. Wat is de visie van basisschool CBS Mids de Marren?

Visie CBS Mids de Marren

Binnen de school moet elk kind zich thuis kunnen voelen, zichzelf kunnen zijn in de ontmoeting met elkaar en anderen. De leerkracht speelt hierbij een belangrijke rol. De leerkracht heeft de opdracht om het onderwijs zo in te richten dat elk kind zo goed mogelijk tot zijn/haar recht komt.

De school heeft de volgende visie voor ogen: *Uitgaan van de mogelijkheden van de leerling, aansluiten bij zijn belevingswereld en bij de diversiteit aan kwaliteiten die elk mens bezit.* (schoolgids CBS Mids de Marren 2014-2015, geraadpleegd 23 januari 2015)

Dit betekent dat de school het kind centraal wil stellen en niet de leerstof. De school is zich in de afgelopen jaren gaan richten op een onderwijs inrichting volgens het Pedagogisch model, Jenaplan. De school is vanaf augustus 2004 een erkend Jenaplanschool.

Het onderwijs in de school is gericht op de opvoeding van kinderen en omvat daarom veel meer dan het aanleren van schoolse kennis en vaardigheden als lezen, schrijven en rekenen. Kinderen leren in een Jenaplanschool veel. Ze doen dat door deel te nemen aan de zogenoemde basisactiviteiten: spreken, spelen, werken en vieren. De school gaat er vanuit dat kinderen heel verschillend zijn, ieder is uniek. Omdat kinderen zo veel van elkaar verschillen kunnen ze veel van elkaar leren. Om die reden worden ze in stamgroepen geplaatst die bestaan uit kinderen van verschillende leeftijden, zoals dat ook in een gezin het geval is.

Conclusie

De school gaat uit van de mogelijkheden van de leerling, aansluiten bij zijn belevingswereld en bij de diversiteit aan kwaliteit die elk mens bezit.

4. Probleem en doelstelling

In dit hoofdstuk wordt de probleemstelling van het onderzoek besproken. Hierna volgen respectievelijk de doelstellingen, hoofdvraag, deelvragen en ten slotte wordt het afbakenen van het onderzoek omschreven.

4.1. Probleemstelling

Aan de hand van de aanleiding van het onderzoek, de uitkomst van het vooronderzoek en het theoretisch kader is de volgende probleemstelling geformuleerd:

De onderwijsconcepten van de beide basisscholen lopen ver uit één. Een eenduidig (samengevoegd) onderwijsconcept voor na de fusie ontbreekt op dit moment.

4.2. Doelstelling

Om tot een oplossing voor de bovenstaande probleemstelling te komen is de volgende doelstelling voor het onderzoek geformuleerd:

Het ontwerpen van een onderwijsconcept, waarbij de sterke punten van het Jenaplanconcept en de sterke punten van het onderwijsconcept CBS Klaver Trije, worden samengevoegd tot één onderwijsconcept.

4.3. Hoofdvraag

De aanleiding tot onderzoek en de daarbij beoogde doelstelling leiden tot de volgende hoofdvraag:

Wat voor onderwijsconcept ontstaat er als het onderwijsconcept van het Jenaplan, die gebruikt wordt op basisschool CBS Mids de Marren, gecombineerd worden met het onderwijsconcept van het Daltononderwijs, die gebruikt wordt op basisschool CBS Klaver Trije?

4.4. Deelvragen

Vanuit de hoofdvraag zijn deelvragen geformuleerd. Aan de hand van het beantwoorden van deze deelvragen, wordt het antwoord op de hoofdvraag gerealiseerd.

- Wat is definitie van een onderwijsconcept?
- Wat zijn de kernwaarden van het Dalton onderwijs?
- Welke kernwaarden van Dalton onderwijs worden nu gebruikt op basisschool CBS Klaver Trije?
- Wat zijn de kernwaarden van het Jenaplan onderwijs?
- Welke kernwaarden van Jenaplan onderwijs worden nu gebruikt op basisschool CBS Mids de Maren?
- Wat zijn de overeenkomsten tussen deze onderwijsconcepten die de scholen nu gebruiken?
- Wat is de visie van basisschool CBS Klaver Trije?
- Wat is de visie van basisschool CBS Mids de Marren?
- Welke twee kenmerken van het onderwijs waar de docent nu in werkt zou hij of zij mee willen nemen naar het nieuwe onderwijsconcept?

4.5. Hypothese onderzoeksvraag

De verwachting is dat wanneer de onderwijsconcepten samen zijn gevoegd, het een basisschool team wordt die samen het onderwijs geven. De intentie is om de sterke uitgangspunten van het Jenaplanconcept en de sterke uitgangspunten van het onderwijsconcept CBS Klaver Trije, in een nieuw onderwijsconcept samen te voegen. Het is de bedoeling dat de basisscholen door mijn onderwijsconcept een stapje dichterbij het doel komen, het fuseren van beide basisscholen in Oudega.

4.6. Afbakening van het onderzoek

In deze paragraaf volgt de afbakening van het onderzoek, door de projectgrenzen en randvoorwaarden aan te geven.

4.6.1. Projectgrenzen

- Door de complexe aard van dit project is in overleg met de opdrachtgever besloten om alleen de Jenaplan- en Daltonuitgangspunten te onderzoeken die gebruikt worden in de scholen.
- Het tijdbestek waarin het project afgerond dient te worden is twintig weken.
- Het onderwijsconcept wat tot stand komt is gemaakt vanuit alleen de onderzoeksresultaten en voorkeuren van de schoolteams.
- Het onderwijsconcept wat tot stand komt is een globale omschrijving, schoolteams geven hier nog hun eigen invulling in. Zoals bijv. de methodes die per vak worden gebruikt.
- Het project gaat uit van een akkoord voor de fusie.

4.6.2. Randvoorwaarden

Om tot het beoogde projectresultaat te kunnen komen zijn de volgende voorwaarden opgesteld:

- Medewerking van de betrokken partijen is het onderzoek.
- Toegang tot informatie die relevant is voor het onderzoek.
- Beschikking over de juiste hulpmiddelen.

5. Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk wordt er nader invulling gegeven aan de condities van het onderzoek. Hierna volgt een beschrijving van het gekozen onderzoeksmodel en wordt de keuze hiervan onderbouwd. De onderzoeksmethoden en onderzoeksactiviteiten worden daarna elk apart in een paragraaf behandeld. Als laatste komen de partijen die in het onderzoek betrokken zijn aanbod.

5.1. Onderzoek condities

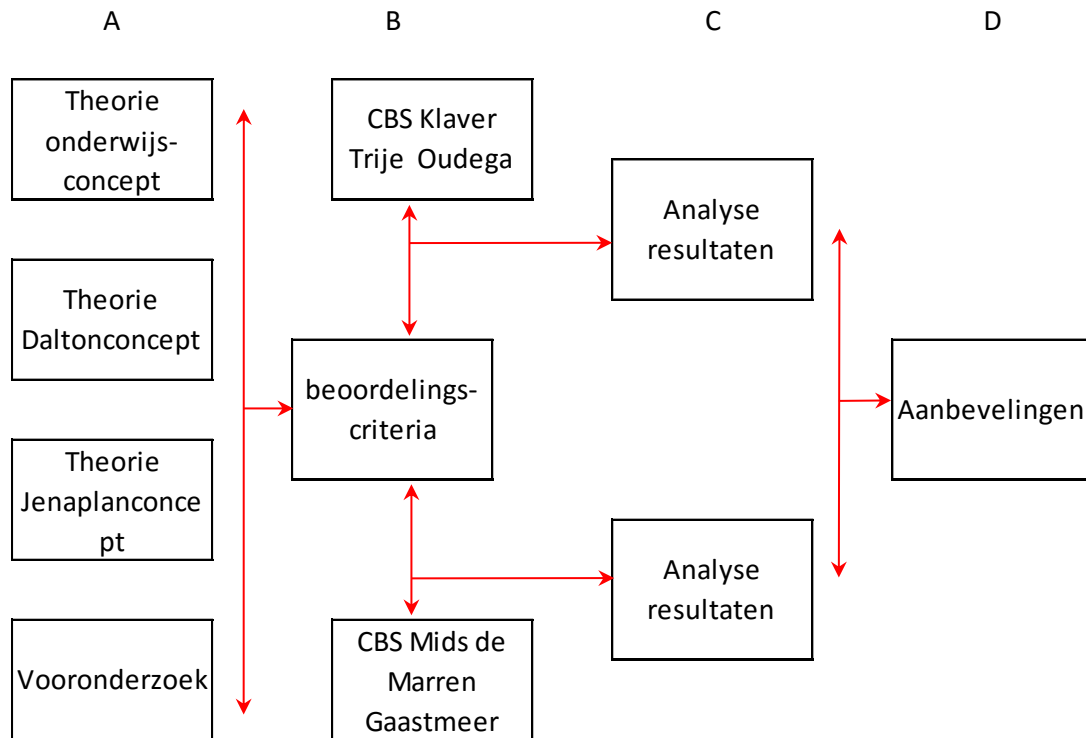
Het onderzoek zal uitgevoerd worden door Ida Hallema, een student van de leraar opleiding primair basisonderwijs (PABO) aan de Stenden hogeschool in Leeuwarden. Deze student zal gecoacht en begeleid worden door de afstudeer begeleider dhr. J. van de Stenden Hogeschool, directeur van basisschool CBS Klaver Trije en directeur van basisschool CBS Mids en Marren.

Daarnaast is de heer A. in zijn functie als directeur van basisschool CBS Klaver Trije tevens opdrachtgever van het project. Het project zal door de student binnen twintig weken worden afgesloten. Door beide scholen wordt de school beschikbaar gesteld als werkruimte voor rapportage en overleg doeleinden.

De resultaten van het onderzoek zullen zowel tussentijds als d.m.v. een onderzoekverslag en een presentatie worden gepresenteerd aan de opdrachtgever.

5.2. Onderzoeksmodel

Het onderzoeksmodel is niet gebaseerd op een bestaand model, maar specifiek voor dit onderzoek ontworpen. Door het onderzoeksmodel van links naar rechts te doorlopen zullen alle deel vragen uit paragraaf 2.5 beantwoord worden. In de aanbevelingen wordt de hoofdvraag van het onderzoek beantwoord. Hieronder wordt het onderzoeksmodel afgebeeld.

Boven in het onderzoek model staan de letters A, B, C en D afgebeeld. Dit zijn de verschillende fases in het onderzoek die vervolgens nader verklaard worden.

Fase A) De literatuur over onderwijsconcept, Daltonconcept, Jenaplanconcept en het vooronderzoek vormen samen het theoretische kader van dit onderzoek. De theorie wordt gebruikt om draagvlak te creëren bij de betrokken partijen. Tevens zal deze theorie gebruikt worden om de vertaalslag van de huidige- naar de gewenste situatie te maken. Binnen het Daltonconcept en Jenaplanconcept is gekozen om gericht te kijken naar de uitgangspunten voor deze typen onderwijs. Er is hiervoor gekozen omdat de sterke uitgangspunten van de scholen tot één onderwijsconcept moet leiden. . Door middel van het bestuderen van het theoretische kader en het gehouden vooronderzoek kunnen beoordelingscriteria geformuleerd worden, die het onderwijsconcept in het gewenste beeld kan weergeven.

Fase B) De beoordelingscriteria die voortkomen uit fase A, worden gebruikt om de huidige situatie van de onderzoeksobjecten te vergelijken met het gewenste beeld op een nieuw onderwijsconcept. Voor het onderwijsconcept wordt de theorie (theoretische kader) vergeleken met het onderwijsconcept van de scholen. De onderwijsconcepten van de scholen zijn dusdanig verschillend, dat er per uitgangspunt (van Jenaplan en Dalton) gekeken moet worden, voor een goed beeld op het onderwijs wat wordt gegeven.

Fase C) Voor elk van de afdelingen wordt een analyse resultaat opgesteld. Hierin wordt beschreven in welke mate de desbetreffende school aan de beoordelingscriteria voldoet. De analyse resultaten geven een beeld van wat er ontbreekt tussen de huidige situatie en de gewenste situatie.

Fase D) Een vergelijking van de resultaten van de analyseresultaten leidt tot aanbevelingen voor de het gewenste onderwijsconcept.

5.3. Onderzoeksmethoden

Om tot het gewenste resultaat van het onderzoek te komen, heb ik gekozen voor het gebruik van de volgende onderzoeksmethoden, voor het verzamelen van informatie.

5.3.1. Literatuuronderzoek

Literatuuronderzoek is in de onderzoeksverslag gebruikt voor het ontwerpen van het onderzoek. De literatuur zal verder in het onderzoek als leidraad dienen voor het opstellen van beoordelingscriteria die leiden tot het ontwerpen van het gewenste onderwijsconcept.

5.3.2. Interviews

Open interviews worden gebruikt om een beter inzicht te krijgen van de huidige situatie. Voor het onderzoek worden meerdere interviews uitgevoerd om specifieke informatie te verkrijgen.

5.3.3. Observatie

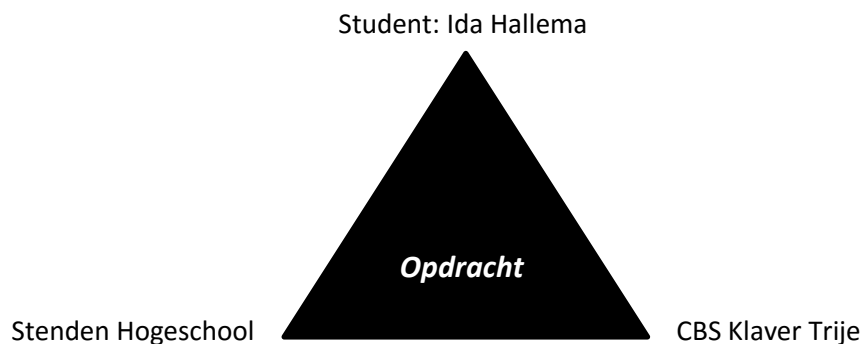
Observatie door het meelopen met de medewerkers geeft een duidelijk beeld van de manier van werken en de variatie tussen de gegeven lessen. Daarnaast wordt er geobserveerd om de uitgangspunten van Dalton- en Jenaplanonderwijs in beeld te brengen.

5.3.4. Onderzoeksinstrument

Tijdens de observaties en de gesprekken met de docenten, wordt er een checklist ingevuld gericht op Dalton en Jenaplan kenmerken. A.d.h.v. de checklist kan er gekeken worden naar de uitkomsten en overeenkomsten.

5.4. Onderzoeksactiviteiten

Als onderzoeksactiviteiten van dit project zijn de 10 stappen van Kempen en Keizer 'Competent afstuderen en stagelopen' als basis genomen. Tevens is er gebruik gemaakt van het boek 'Praktijkonderzoek in de school' van Van der Donk en Van Lanen. Tijdens het schrijven van dit onderzoeksplan zijn de stappen van de oriëntatiefase doorlopen. Voor de volgende fase zal dit onderzoeksplan ondersteuning bieden. De planning van het project is terug te vinden in bijlage 1. Hierin zijn de 10 stappen van Kempen en Keizer en de onderzoekscyclus van Van der Donk en Van Lanen verwerkt.

5.5. Betrokken partijen

In de afbeelding wordt de relatie van de betrokken partijen met betrekking tot het onderzoek weergegeven. Daarna volgt een korte beschrijving van de betrokken partijen en hun rollen.

5.5.1. CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren

Dhr. A is namens basisschool CBS Klaver Trije en basisschool CBS Mids de Marren de opdrachtgever. Dhr. A heeft de functie van directeur van basisschool CBS Klaver Trije. Binnen dit onderzoek houden hij en Dhr. W. (directeur basisschool CBS Mids de Marren) zich voornamelijk bezig met het meedenken en suggesties inbrengen voor een nieuw onderwijsconcept.

De medewerkers van CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren zijn een waardevolle informatiebron voor het onderzoek. Vooral voor het verkrijgen van kwantitatieve informatie en het in kaart brengen van de huidige situatie. Ook tijdens de ontwikkeling van het project moet samen met de medewerkers naar een werkbare oplossing gevonden worden voor een nieuw onderwijsconcept.

5.5.2. Student

De student heeft als rol 'onderzoeker' het onderzoeken van de mogelijkheden van een nieuw onderwijsconcept, wat voort vloeit uit twee verschillende onderwijsconcepten. De student, I., heeft als doel om tot een onafhankelijk advies te gaan komen. Hiervoor wordt de theoretische kennis die opgedaan is tijdens de studie toegepast in de praktijk.

5.5.3. Stenden hogeschool

De Stenden hogeschool heeft als doelstelling om haar studenten kwalitatief hoogwaardig onderwijs aan te bieden. Tijdens het afstudeer onderzoek is door de Stenden hogeschool docent J als begeleider aan de student toegewezen. Deze begeleider ondersteunt de student in het afstudeer onderzoek. Daarnaast houdt hij de kwaliteit van het rapport goed in de gaten en dient hij als contactpersoon tussen de Stenden Hogeschool en basisschool CBS Klaver Trije.

6. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de fases A en B omschreven. Er wordt beschreven wat de handelingen en activiteiten zijn geweest. Tevens worden de handelingen en activiteiten in kaart gebracht. Daarnaast wordt er gekeken naar de hypothese onderzoeksvraag. Fases C en D worden aan de hand van de fases A en B beschreven in hoofdstuk 7, conclusie, aanbevelingen en discussies.

6.1. Fase A

De literatuur over onderwijsconcept, Daltonconcept, Jenaplanconcept en het vooronderzoek vormen samen het theoretische kader van dit onderzoek. De theoretische kader is aangepast omdat het zo meer betrekking heeft op de theoretische deelvragen. Tevens was het theoretisch kader te beperkt om het onderzoek voort te zetten.

Het theoretisch kader wordt gebruikt om draagvlak te creëren bij de betrokken partijen. Tevens zal deze theorie gebruikt worden om de vertaalslag van de huidige- naar de gewenste situatie te maken. Binnen het Daltonconcept en Jenaplanconcept is gekozen om gericht te kijken naar de uitgangspunten voor deze typen onderwijs. Er is hiervoor gekozen omdat de sterke uitgangspunten van de scholen tot één onderwijsconcept moet leiden. Door middel van het bestuderen van het theoretische kader en het gehouden onderzoek kunnen conclusie en aanbevelingen geformuleerd worden, die het onderwijsconcept in het gewenste beeld kan weergeven.

6.2. Fase B

Vanuit fase A is er een checklist ontstaan voor het Jenaplan onderwijs en het Dalton onderwijs. Aan de hand van de checklist kan er gekeken worden in de praktijk aan welke elementen van het Jenaplan- en Dalton onderwijs de school voldoet. Ook is er een vraag opgesteld voor de docenten die werken in het onderwijsconcept van Oudega en/of Gaastmeer. Vanuit deze vraag moet blijken welke elementen de docenten belangrijk vinden in het nieuwe onderwijsconcept. Tevens zijn er met de resultaten van de observaties, checklist en de antwoorden op de vraag team vergaderingen georganiseerd om de resultaten verder te analyseren. Vanuit dit standpunt is het onderwijsconcept in grote lijnen gecreëerd.

Resultaten vanuit de onderzoeksmethoden

Literatuuronderzoek

Literatuuronderzoek is in de onderzoeksrapport gebruikt voor het ontwerpen van het onderzoek en het opstellen van beoordelingscriteria wat heeft geleid tot een onderzoeksinstrument 'checklist Dalton en jenaplan' (checklist kan u vinden in bijlage 2 en 3). Tevens heeft het literatuuronderzoek antwoorden gegeven op de theoretische deelvragen (zie hoofdstuk 3 theoretische kader en hoofdstuk 7 conclusie). De literatuur heeft verder gediend als leidraad die leidde tot het ontwerpen van het gewenste onderwijsconcept.

Interviews

Het doel om met alle docenten een persoonlijk interview te houden is lichtelijk gewijzigd. Tijdens het onderzoek bleek dat veel docent geen tijd hadden om een interview te doen. Vanuit deze situatie heb ik er voor gekozen om van het interview één vraag te stellen, wat in mijn ogen de belangrijkste vraag was om tot een goed beeld voor het onderwijsconcept te komen. Deze vraag luidde: Welke twee kenmerken van het onderwijs waar de docent nu in werkt zou hij of zij mee willen nemen naar het nieuwe onderwijsconcept? De antwoorden op deze vragen kunt u vinden in de bijlage 5.

Observatie

Observatie door het meelopen met de medewerkers geeft een duidelijk beeld van de manier van werken en de variatie tussen de gegeven lessen. Daarnaast wordt er geobserveerd om de

uitgangspunten van Dalton- en Jenaplanonderwijs in beeld te brengen. In alle klassen en alle bijzondere activiteiten (zoals bijv. Jenaplan activiteit portfolio gesprek) is er geobserveerd. Hiervan zijn de resultaten ingevuld op de checklist en is er een verslag van gemaakt. De resultaten en de verslaglegging van de observatie kunt u vinden in bijlag 2-4.

Onderzoeksinstrument

Tijdens de observaties en de gesprekken met de docenten, is er een checklist ingevuld gericht op Dalton en Jenaplan kenmerken. A.d.h.v. de checklist kan er gekeken worden naar de uitkomsten en overeenkomsten. De checklisten kan u terug vinden in bijlage 2 en 3.

6.3. Terugblik hoofdvraag

We kijken terug op de hoofdvraag van dit onderzoek.

Hoofdvraag

Wat voor onderwijsconcept ontstaat er als het onderwijsconcept van het Jenaplan, die gebruikt wordt op basisschool CBS Mids de Marren, gecombineerd worden met het onderwijsconcept van het Daltononderwijs, die gebruikt wordt op basisschool CBS Klaver Trije?

Tijdens het onderzoek kwam ik er achter dat de hoofdvraag niet goed gesteld was. Ik onderzoek wat voor onderwijsconcept er zou ontstaan als de onderwijsconcepten van beide scholen worden samengevoegd. In de hoofdvraag had ik geformuleerd dat ik wilde onderzoeken op welk wijze het samenvoegen kan worden gedaan. *Oude hoofdvraag: Op welke wijzen kunnen de onderwijsconcepten van het Jenaplan, die gebruikt wordt op basisschool CBS Mids de Marren, gecombineerd worden met het onderwijsconcept van het Dalton onderwijs, die gebruikt wordt op basisschool CBS Klaver Trije?*

Om het onderzoek voort te zetten op de manier hoe deze nu verliep, heb ik de hoofdvraag aangepast. Ook in de probleemstelling en doelstelling staat dat het gaat om het ontstaan van een nieuw onderwijsconcept doormiddel van de samenvoeging van twee bestaande onderwijsconcepten.

6.4. Hypothese onderzoeksvraag

De verwachting was dat wanneer de onderwijsconcepten samen zijn gevoegd, het een basisschool team zou worden die samen het onderwijs geven. Donderdag 20 februari was de uitspraak van de Landelijke Commissie van Geschillen: *De Landelijke Commissie voor Geschillen in het onderwijs bepaalde donderdag dat het verzet van de medezeggenschapsraad van Mids te Marren tegen de fusie met Klaver Trije uit Oudega (SWF) gerechtvaardigd is. (Leeuwarden Courant, zaterdag 21 februari '15)*

De uitspraak heeft als gevolg dat de basisscholen CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren het komende schooljaar niet hoeven te fuseren. De kans dat de fusie na enige jaren wel plaats gaat vinden is mogelijk. Daardoor heb ik besloten om het onderzoek toch voort te zetten.

De intentie is om de sterke uitgangspunten van het Jenaplanconcept en de sterke uitgangspunten van het onderwijsconcept CBS Klaver Trije, in een nieuw onderwijsconcept samen te voegen. De schoolteams van beide basisschool zijn zeer geïnteresseerd in het resultaat van het onderzoek. Ze waren bereid om als nog veel tijd te steken in het ontwikkelen van een nieuw onderwijsconcept. De scholen staan er open voor om elementen van het ontstaande onderwijsconcept uit te proberen in hun eigen onderwijs.

7. Conclusie, aanbeveling en discussies

In dit hoofdstuk worden fases C en D omschreven. Dit wordt gedaan door eerst de deelvragen te beantwoorden en vervolgens de hoofdvraag. De elementen voor het nieuwe onderwijsconcept worden inzichtelijk weergegeven in een tabel. Daarnaast worden de aanbevelingen en discussie punten aan de orde gesteld.

7.1. Conclusie

7.1.1. Fase C

Voor elk basisschool worden de resultaten uit de onderzoeksmethoden geanalyseerd. Hierin wordt beschreven in welke mate de desbetreffende school aan de beoordelingscriteria voldoet. De analyse resultaten geven een beeld van wat er ontbreekt tussen de huidige situatie en de gewenste situatie. Uit de analyse van de resultaten wordt de hoofdvraag beantwoord.

Deelvragen

Vanuit de hoofdvraag zijn deelvragen geformuleerd. Aan de hand van het beantwoorden van deze deelvragen, wordt het antwoord op de hoofdvraag gerealiseerd.

Wat is definitie van een onderwijsconcept?

Een onderwijsconcept is de inrichting en vormgeving van het onderwijs. De wet van primair onderwijs geeft aan dat het onderwijs een ononderbroken ontwikkelingsproces moet zijn. Hier wordt niet in aangegeven op welke manier het onderwijs moet worden gegeven. Als school heb je een bepaalde vrijheid om het onderwijs in te richten en vorm te geven. (Hoofdstuk 3, Onderwijsconcept.)

Wat zijn de kernwaarden van het Dalton onderwijs?

Het Daltononderwijs is vooral gericht op de maatschappij. De school wordt gezien als de maatschappij in het klein. Een plek waar leerlingen, leerkrachten en ouders samen leren en werken. De maatschappij is altijd in ontwikkeling, zo ook het onderwijs. De ontwikkeling in het onderwijs en in de maatschappij hebben in 2012 tot nieuwe kernwaarden geleid. Aan de hand van deze nieuwe kernwaarden wordt de kwaliteit van het Daltononderwijs gewaarborgd.

De vijf kernwaarden van het Dalton onderwijs:

1. samenwerken
2. vrijheid en verantwoordelijkheid
3. effectiviteit
4. zelfstandigheid
5. reflectie

Deze vijf kernwaarden komen tot uiting in de dag- en/of weektaken die in het Daltononderwijs wordt gebruikt. Leerlingen leren door het werken met dag- en/of weektaken alle vijf bovengenoemde kernwaarden. (hoofdstuk 3, Daltononderwijs.)

Welke kernwaarden van Dalton onderwijs worden nu gebruikt op basisschool CBS Klaver Trije?

CBS Klaver Trije is een school met een klein aantal Dalton kenmerken. Basisschool CBS Klaver Trije gebruiken de volgende kenmerken van het Dalton onderwijs:

- Dag/week taken (zelfstandig werken)
- Dobbelsteen + stoplicht systeem (oranje kleur wordt niet gebruikt)
- Instructie tafel
- Eigen in planning van werk (agenda)
- Het werken op niveau
- Maatjes lezen, heterogeen en homogeen
- Controle eigen werk (nakijken)

Aan de hand van de Dalton kenmerken die worden gebruikt op de basisschool, heb ik gekeken welke Dalton kenmerken ze nog kunnen toevoegen in hun onderwijs. Deze kenmerken zijn voor gelegd aan het schoolteam van CBS Klaver Trije, zij gaven aan dat ze juist deze kenmerken missen in het onderwijs.

- Samenwerkvormen, leren van en met elkaar
- Niveau werk (taken ook op niveau verwerken)
- Eigen verantwoordelijkheid dragen
- Doelmatig werken
- Probleem oplossen
- Reflecteren op eigen inschatting/ eigen werk

(In de bijlage kunt u de verslagen en resultaten van het onderzoeksinstrument terug vinden.)

Wat zijn de kernwaarden van het Jenaplan onderwijs?

Het jenaplan onderwijs werkt volgens 20 basisprincipes, deze 20 basisprincipes zijn weer opgedeeld in 4 basisactiviteiten: gesprek, spel, werk en viering. De vier basisactiviteiten zijn de leidraad in een ritmisch week, daardoor is er continu afwisseling tussen inspanning en ontspanning.

Het Jenaplan onderwijs werkt niet met methodes ze werken vanuit een wereld oriënteert thema. Vanuit het thema krijgt elk vakgebied een plaatsje, met de bij behorende kerndoelen en leerlijnen. Jenaplan onderwijs is één groot netwerk waarbij alle activiteiten een aansluitende functie heeft. Zo wordt er bijvoorbeeld gewerkt met stamgroepen, leervragen, portfolio's, blokuren, etc.. Jenaplan stelt vooral de opvoeding van de leerlingen centraal. (Hoofdstuk 3, Jenaplan onderwijs.)

Welke kernwaarden van Jenaplan onderwijs worden nu gebruikt op basisschool CBS Mids de Maren?

CBS Mids de Marren is een echte Jenaplan school op één kenmerk na kwamen alle Jenaplan kenmerken van de checklist Jenaplan ervoor. Een Jenaplan school werkt met geen methodes, ze werken vanuit de kerndoelen en leerlijnen die worden opgehangen aan wereld oriëntatie thema's. CBS Mids de Marren werkt wel met een aantal methodes. De school werk vanaf groep 3 met de rekenmethode 'Alles telt. Tevens wordt er in groep 3 de methode 'veilig leren lezen' gebruikt. De school vindt het voor deze twee vakken erg lastig om zonder methode te werken, vandaar de keuze om de methodes dagelijks te gebruiken.

Wat zijn de overeenkomsten tussen deze onderwijsconcepten die de scholen nu gebruiken?

De verschillen tussen de basisscholen zijn groot, toch zijn er een aantal overeenkomsten in het onderwijs waar beide scholen gebruik van maken. Als er gekeken wordt naar de visies van de beide basisschool en wat in de teamvergaderingen naar voren kwam, is dat beide basisscholen de ontwikkeling van het kind centraal stellen. Alle mogelijkheden en talenten van het kind moeten optimaal worden benut.

De scholen gebruiken beiden de methodes: Alles telt (rekenen), veilig leren lezen (spelling/taal gr 3) en de kanjertraining (sociaal-emotioneel).

Ook werken de scholen geregeld samen bijvoorbeeld: de sportdagen worden samen georganiseerd, EHBO en verkeersexamen groep 8 wordt samen gevolgd. Tevens hebben de schoolteams de afgelopen jaar samen voor een nieuwe rekenmethode gekozen.

Op CBS Mids de Marren wordt er gebruik gemaakt van de dobbelsteen, dit is een daltonkenmerk. Op CBS Klaver Trije komen twee Jenaplan kenmerken voor: de kring en de wereld oriëntatie vakken, dit wordt alleen wel via een methode gegeven. (In de bijlage kunt u de verslagen en resultaten van het onderzoeksinstrument terug vinden.)

Wat is de visie van basisschool CBS Klaver Trije?

De school streeft er naar om recht te doen aan de 'eigenheid' van ieder kind, kijkt naar zijn mogelijkheden en onderwijsbehoefte. (Hoofdstuk 3, Visie CBS Klaver Trije.)

Wat is de visie van basisschool CBS Mids de Marren?

De school gaat uit van de mogelijkheden van de leerling, aansluiten bij zijn belevingswereld en bij de diversiteit aan kwaliteit die elk mens bezit. (Hoofdstuk 3, Visie CBS Mids de Marren.)

Welke twee kenmerken van het onderwijs waar de docent nu in werkt zou hij of zij mee willen nemen naar het nieuwe onderwijsconcept?

CBS Klaver Trije:

- Samenwerken (leerlingen jong-oud + op niveau, collega's, ouders en school, school en kerk)
- Innovatie (het team staat open voor vernieuwing)
- Zelfstandig werken (week-/dagtaken)
- Relatie met het kind (vanuit het kind werken, talenten van het kind benutten)
- Sociaal- emotioneel, kanjer training
- Werken in thema's

CBS Mids de Marren:

- Stamgroepen -samenwerken
- Portfolio gesprek
- Klassen vergadering (bovenbouw)
- Weeksluiting/maandsluiting
- Vrije tekst (buiten de methode spellingsopdrachten en taalbeschouwing uitvoeren)
- Creatief werken met de actualiteit
- Blokuur

(In de bijlage kunt de verslagen en antwoorden op de vraag vinden)

7.1.2. Hoofdvraag

Aan de hand van het beantwoorden van de deel vragen, is het antwoord op de hoofdvraag gerealiseerd. U kunt in het antwoord op de hoofdvraag het onderwijsconcept lezen, die is ontstaan na het samenvoegen van twee verschillende onderwijsconcepten. De voorkeuren van de docenten die in het nieuwe onderwijsconcept zouden werken is als hoofdrichtlijn gebruikt.

De hoofdvraag:

Wat voor onderwijsconcept ontstaat er als het onderwijsconcept van het Jenaplan, die gebruikt wordt op basisschool CBS Mids de Marren, gecombineerd worden met het onderwijsconcept van het Daltononderwijs, die gebruikt wordt op basisschool CBS Klaver Trije?

Onderwijsconcept

In deze paragraaf wordt de opzet van het onderwijsconcept beschreven. De paragraaf begint met de visie van de beide scholen, waarin gezocht is waar beide scholen voor staan in het onderwijs. Hierna volgen de onderwijs elementen die naar voren komen bij de scholen en tevens hoe deze elementen plaats krijgen in het onderwijsconcept.

Visie

Als er gekeken wordt naar de visies van de scholen en naar de gespreken met de schoolteams, komt bij beide scholen naar voren dat ze de ontwikkeling van het kind centraal stellen in het onderwijs. Ze geven aan om als school de mogelijkheden van kinderen optimaal te benutten.

Nieuwe visie:

De school die kinderen kansen biedt om hun mogelijkheden optimaal te kunnen ontplooiën

Het onderwijs

Zelfstandig werken

De school vindt het belangrijk dat kinderen leren om zelfstandig te werken en hun werk zelf leren plannen. Kinderen plannen hun werk zelf en bepalen zelf in welke volgorde zij hun taken uitvoeren. Hierbij wordt een beroep gedaan op de zelfstandigheid van het kind: wat wil ik doen, wat en wie heb ik daarbij nodig en op welk moment is dat het meest geschikt.

Omdat plannen iets is dat je moet leren, wordt het werken met weektaken langzaam opgebouwd. De jongste kinderen (4 jaar t/m 6 jaar) werken met een planbord, vervolgens (vanaf groep 4, 7 jaar) krijgen de kinderen dagtaken en als het werken met dagtaken goed gaat, worden deze langzaam uitgebreid tot weektaken. Op de dagtaken/weektaken kan de leerkracht het niveau verschil aangeven, door bijvoorbeeld aan te geven wat het kind meer of minder moet doen. Ook wordt er van de kinderen verwacht dat ze met het dobbelsteen/stoplichten systeem werken.

Stoplicht en dobbelsteen systeem

Het stoplicht:

Voor in de klas hangt een stoplicht. Wanneer het licht op rood staat, betekent dit dat het helemaal stil in de klas moet zijn, zodat ieder kind individueel kan werken. Zet de meester of juf het stoplicht op oranje, dan mogen de kinderen in kleine groepjes werken. Je mag niet rondlopen door de klas en ook de andere groepjes stoort je niet, maar met je buurman of met je groepje mag je overleggen. Wanneer het licht op groen staat, mag je rondlopen in de klas, samenwerken, de meester/juf om hulp vragen en onderling overleggen.

Het stoplicht geldt voor momenten van zelfwerkzaamheid. Tijdens groepsinstructie luistert iedereen.

De dobbelsteen:

Ieder kind heeft een eigen dobbelsteen waarop een groen rondje, een rood rondje en een vraagteken staan. Wanneer de juf een hulpronde maakt en zij ziet bij een kind het blokje op vraagteken liggen, dan helpt zij het kind. Stel nu dat het stoplicht in de klas op oranje staat. Dit betekent dat de kinderen in kleine groepjes mogen werken. Als jij op dat moment bezig bent met individueel werk en niet gestoord wilt worden, dan leg jij je blokje op rood. De juf en de andere kinderen snappen dan meteen dat jij niet gestoord wilt worden. En wanneer je best gestoord wilt worden, dan leg jij je blokje op dat moment op groen.

Door het gebruik van het stoplicht en het blokje leren de kinderen met uitgestelde aandacht omgaan, wachten op hun beurt en zelfstandigheid. 'Kan ik het ook anders oplossen?' moeten ze zich afvragen wanneer het stoplicht op rood staat. Ook leren de kinderen samenwerken. Onze huidige samenleving vraagt om deze vaardigheden. Je moet als mens steeds zelf keuzes maken.

Samenwerken

Dat ieder kind werkt aan een dagtaak/weektaak, betekent niet dat kinderen altijd individueel werken. De kinderen werken op school veel met elkaar samen. De school vindt samenwerken belangrijk, omdat kinderen veel van elkaar kunnen leren. Door samen te werken ervaren zij dat ze verschillend zijn, leren ze zichzelf en de ander beter kennen, ontwikkelen ze sociaal gedrag en leren ze anderen helpen en te steunen.

Om het samenwerken te stimuleren krijgen kinderen instructie in groepen, voeren zij opdrachten uit met coöperatieve werkvormen en maken ze werkenstukken, die ze aan anderen presenteren. Het werken met coöperatieve werkvormen stimuleert de kinderen te reflecteren op hun eigen gedrag en op het gedrag van groepsgenoten. Daarnaast leren de kinderen tutor te zijn voor jongere kinderen. Als tutor lees je samen met een groepje kinderen of een jonger kind.

Portfolio

Portfolio is er om de ontwikkeling van kinderen nog beter te kunnen volgen. De kinderen starten met hun portfolio in de onderbouw. Met het portfolio krijgen de kinderen inzicht in wat ze leren en hoe ze dat doen. Verder wordt de motivatie gestimuleerd doordat kinderen zelf ontdekken waar ze goed in zijn en wat hun leerpunten zijn. De kinderen leren te reflecteren en kritischer te zijn tegenover zichzelf. Daarnaast leren de kinderen gesprekken voeren, hun gevoel onder woorden brengen en de band tussen kind en leerkracht wordt sterker. Met een portfolio worden de kinderen gestimuleerd om meer verantwoordelijkheid te nemen voor hun eigen leren.

Als afsluiting van een portfolio gesprek wordt er besproken aan welke hulpvraag het kind zou willen werken in de blokuren. Wat is de hulpvraag, hoe wil het kind dit realiseren en wat heeft het kind hierbij nodig. Het kind kan zijn hulpvraag in de geplande blokuren uitvoeren. Zo leert het kind verantwoordelijkheid te dragen voor zijn eigen leren.

Kanjer training

Beide school werken sinds kort met de Kanjertraining. De Kanjertraining bestaat uit een serie lessen met oefeningen die de docent in de klas geeft. De Kanjertraining is bedoeld om de sfeer in de klas goed te houden en/of te verbeteren. Scholen merken beide dat het (veel) effect heeft op de leerlingen en kiezen ervoor om de Kanjer training voort te zetten.

Stamgroepen

In een stamgroep zitten kinderen van verschillende leeftijden, zoals dat in het gezin en in de buurt ook het geval is. In de school zitten kinderen van twee opeenvolgende geboortejaren samen. Door het verschil in leeftijd zijn er grotere verschillen in ontwikkeling. Dit schept bepaalde sfeer, die het

leren van en het zorgen voor elkaar stimuleert. Een gevolg van het werken in stamgroepen is dat de positie van een kind ieder jaar verandert. Elk kind is afwisselend jongste en oudste van de groep. Daardoor doen de kinderen belangrijke sociale ervaring op. Ze leren elkaar helpen en steunen in verschillende situaties.

In de klas staat een aparte instructietafel om instructie te krijgen in kleine groepjes.

Klassenvergadering

In de bovenbouw wordt wekelijks een vergadering gehouden. De leerlingen zullen om de beurt de voorzitter en notulist zijn. De vergaderingen zullen gaan over: de weekverloop, de komende activiteiten, conflicten, inbreng van docent, weeksluiting/themasluiting en de inbreng van de leerlingen. Leerlingen leren het verwoorden van mening en gevoelens, het reflecteren op de weekverloop en de eigen inbreng hierin. Tevens wordt er geleerd om de leiding te nemen over een groep en het gesproken woord om te zetten in geschreven taal.

Methodes

In de school wordt er gewerkt met methodes. Deze methodes worden 's ochtends uitgevoerd aan de hand van een dag- of weektaak. In de dag- of weektaak krijgen de leerlingen klassikaal, in kleine groepjes of individueel instructie aan de instructie tafel. In de volgende vakken wordt er gewerkt via een methode: rekenen, taal, spelling en fries.

De overige vakken worden 's middags uitgevoerd, dit zijn: de zaakvakken en expressie vakken. Deze vakken worden gedaan zonder een methode, de opdrachten en activiteiten die worden uitgevoerd zijn afhankelijk van het thema en de leerlijnen en kerndoelen die op dat moment centraal staan.

Blokuur

Tijdens de blokuren kunnen de kinderen allerlei taken uitvoeren. Deze taken zijn erg veelzijdig: dag- of weektaak, vergadering voorbereiden, weeksluiting/themasluiting voorbereiden en werk aan je leervraag. De kinderen krijgen de kans om aan hun eigen aangegeven leervraag te werken.

Vrije tekst

Leerlingen bepalen voor een groot deel zelf waarover ze schrijven en in welke vorm ze dat doen. De docent geeft aan of het over het thema moet of dat ze hun eigen keus hierin hebben. Teksten gaan vaak over eigen ervaringen, gedachten en gevoelens. Kinderen lezen de tekst voor en luisteren naar de tekst van anderen. Ze ontdekken gelijkenissen en verschillen.

Aan de geschreven tekst kan een docent een spellingsdoel koppelen. Bijvoorbeeld de leerlingen voegen voor of achter elkaar woord wat mogelijk is een bijvoeglijk naar woord. Het spellingsdoel van de week kan hierdoor gekoppeld worden in de vrije tekst.

Thema's

De school werkt vanuit thema's. Voor twee jaar zijn er thema's vast gesteld. Aan de thema's worden kerndoelen en leerlijnen van zaakvakken en expressie vakken gekoppeld. Het werken aan een thema gebeurt vooral 's middags. Elk thema wordt gezamenlijk met de hele school afsloten in een soort viering, thema-afsluiting.

Weeksluiting/themasluiting

Een viering is een bijzonder samenzijn dat wordt georganiseerd binnen de stamgroep of met de hele school. Bedoeling is dat we ervaringen delen met elkaar. Door de viering zetten we belangrijke momenten extra in het zonnetje.

elke week wordt de week afgesloten in de stamgroep, weeksluiting. In deze sluiting laten de kinderen elkaar zien wat ze hebben gedaan.

Aan het einde van een thema periode word het thema met de hele school afgesloten. Deze thema afsluiting wordt geleid door kinderen vanuit de bovenbouw. Verder viert de school feestdagen en verjaardagen met elkaar. Ook het afscheid nemen van kinderen of familieleden wordt in de stamgroep bij stil gestaan.

7.2. Aanbevelingen

Wat zou CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren kunnen doen als het tussen de scholen tot een fusie komt. De scholen zullen er goed aan doen om de volgende punten te volgen, nog te onderzoeken en uitwerken alvorens het onderwijsconcept op de (nieuwe) basisschool in gebruik wordt genomen:

Aanbeveling 1:

Aanbevolen wordt om de invulling van dit onderwijsconcept tijdens een fusie te gebruiken. Hierin word duidelijk aangeven waar de twee scholen beide voorstander van zijn. Er is actief onderzoek gedaan naar de voorkeuren en de visies van beide scholen. Er wordt duidelijk en structureel omschreven wat elk onderwijs element in het onderwijsconcept inhoudt en hoe dit vorm krijgt in een combi van beide scholen.

Aanbeveling 2:

Aanbevolen wordt om de invulling van dit onderwijsconcept op het gebied van methodes nader te onderzoeken. Door een nieuwe samenstelling van het schoolteam en het onderwijsconcept kunnen voorkeuren voor vak methodes veranderen. Om voldoening te halen uit de vakmethodes wordt aanbevolen dit verder te onderzoeken.

Aanbeveling 3:

Ik adviseren op het gebied van de wet van passend onderwijs om navraag te doen naar de mogelijkheid van onderwijsmethode gericht in combinatie met onderwijs zonder methode.

Aanbeveling 4:

Het zou verstandig zijn om dit onderwijsconcept in kleine stappen in te zetten in het onderwijs. Zo wordt het voor de leerlingen duidelijk dat er verandering plaatsvind. Tevens kunnen docent uitproberen of ze achter de (nieuwe) werkvormen staan. Zo niet dan kunnen er nog aanpassingen worden aangebracht.

7.3. Discussies

In deze paragraaf wordt omschreven welke vragen het onderzoek oplevert. Daarnaast wordt omschreven welke discussiepunten aan de orde kunnen komen.

De grootste vraag en tevens een discussiepunt, die er voor betrokkenen en de onderzoeker zal zijn, is of de fusie ooit doorgaat.

- Zal de school CBS Mids de Marren open blijven?
- Gaat de fusie tussen CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren ooit door?

Dit is een vraag die tot nu toe nog niet beantwoord kan worden. Zoals het nu staat kan CBS Mids de Marren de komende 5 jaar 28 leerlingen telt. Dit betekent dat ze boven de landelijk grens van 23 leerlingen zitten.

Vanuit het standpunt dat de basisschool CBS Mids de Marren sluit, komen er ook vragen en discussiepunten te weeg.

- Welke docenten zullen dan werkzaam blijven in het onderwijsconcept van CBS Klaver Trije?
- De leerlingen van CBS Mids de Marren kunnen er voor kiezen om naar CBS Klaver Trije te Oudega (afstand 5 km) te gaan of naar CBS Wraldfinster (afstand 5 km) te Heeg. Welke keus zouden ouders en de leerlingen maken en waar zou deze keuze op gebaseerd zijn?
- Is het de moeite om voor maar een paar leerlingen het onderwijsconcept van CBS Klaver Trije aan te passen?

Dit onderwijsconcept is opgezet uit het onderzoek van de voorkeur van de docenten en de visie op het onderwijs van beide school. Tevens is er gekeken naar achterliggende theorie en wat er meer bij een onderwijsconcept komt kijken. Van uit dit standpunt kan er opgemaakt worden dat dit onderwijsconcept niet is uitgetest in de praktijk. Alle losse elementen van dit onderwijsconcept worden gebruikt in het onderwijs CBS Klaver Trije of CBS Mids de Marren. De samenvoeging van deze elementen zijn niet uitgetest in de praktijk.

Komt het onderwijs met dit onderwijsconcept tot de beste resultaten van kinderen. Dit een vraag die voor een deel kan worden beantwoord.

- Dit onderwijsconcept is zo opgesteld dat het rekening houdt met alle soorten leerstijlen die kinderen kunnen hebben. Denk bijvoorbeeld aan: denkers, doener, etc. Tevens is er rekening gehouden op het gebied van de meervoudige intelligentie. Kinderen krijgen de mogelijkheid om hun eigen talenten te ontwikkelen. Hun leervraag kan a.d.h.v. de talenten verbeterd worden. In dit opzicht kunnen alle kinderen hun weg vinden in dit onderwijsconcept en zal dit zichtbaar worden in de resultaten.
- Op deze vraag valt geen antwoord te geven. Op papier lijkt het dat er aan alle mogelijkheden zijn gedacht. Maar dit is nog niet in de praktijk uitgevoerd. Vanuit de praktijk zal blijken of dit onderwijsconcept de beste resultaten van de kinderen naar boven brengt.

Boven genoemde vragen en discussiepunt zullen voor er een fusie zal plaatsvinden, eerst moeten worden beantwoord.

8. Slotwoord

Met dit project heeft de student een eigendoelstelling willen verwezenlijken, die luidt:

“Een bijdrage te leveren aan het opstellen van een nieuw onderwijsconcept vanuit twee bestaande onderwijsconcepten. Waarbij de student leert wat het Jenaplan en het Dalton onderwijs inhoudt. Daarnaast wordt haar visie op het onderwijs verbreedt, waarbij ze aan kan geven hoe ze de uitgangspunten van Dalton en Jenaplan in haar klas zou organiseren. “

In algemene zin kan worden gezegd dat dit doel voor haar in hoge mate is verwezenlijkt.

Ze heeft het onderwijsconcept naar de voorkeur van de schoolteams en van haar zelf ingericht en verwoord hoe dit vorm kan krijgen in het onderwijs.

Gedurende de afgelopen drie maanden is geprobeerd in samenwerking met opdrachtgever en begeleider het proces voor het volgen van het project goed te doorlopen. Daarmee is een duidelijk en goed rapport gemaakt.

9. Samenvatting

Dit rapport beschrijft het onderzoek van het ontstaan van een nieuw onderwijsconcept vanuit een samenvoeging van twee bestaande onderwijsconcepten. De fusie tussen CBS Klaver Trije en CBS Mids de Marren is de reden van het opstellen van het nieuwe onderwijsconcept.

Daarnaast geeft dit rapport ook de conclusie en aanbevelingen weer die geformuleerd zijn naar aanleiding van dit onderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd door een student van de opleiding Leraar opleiding primair basisonderwijs (PABO) aan de Stenden Hogeschool Leeuwarden.

Fusie CBS Klaver Trije – CBS Mids de Marren

Stichting Palludara wil sinds 2012 de basisschool CBS Mids de Marren sluiten en laten fuseren met basisschool CBS Klaver Trije. De fusie stond dit schooljaar (2014-2015) op het punt om door gezet te worden. Hierdoor ontstond het probleem dat CBS Mids de Marren van hun Jenaplan aspecten af moesten stappen. Ook zou er voor CBS Klaver Trije veel verandering binnen de school plaats vinden. De scholen hebben sloten als de fusie door zou starten, dan wordt er een combinatie van de onderwijsconcepten gemaakt. De sterke punten van het Jenaplan onderwijs en de sterke punten van CBS Klaver Trije zouden gecombineerd worden tot één onderwijsconcept.

De uitspraak van de fusie is niet geaccepteerd door de Landelijke Wet van Geschillen, hierdoor is de fusie tijdelijk of langdurig van de baan. Het onderzoek is door gezet omdat de fusie op langer termijn wel mogelijk plaats kan vinden.

Het Onderzoek

De aanleiding van het onderzoek was voornamelijk het onderzoeken van de Dalton kenmerken en van de Jenaplan kenmerken en deze op voorkeur van de schoolteams en de visie van beide scholen, samen te voegen tot één onderwijsconcept. Duidelijk werd dat CBS Mids de Marren een échte Jenaplan school is, daarnaast is CBS Klaver Trije een basisschool waarbij ze een klein aantal Daltonkenmerken in hun onderwijs gebruiken.

De eerste stappen van het onderzoek was dan ook het vinden van de goede voorkeurs kenmerken. Deze zijn gevonden doormiddel van observaties, vragen stellen en gesprekken/vergaderingen voeren. Tijdens het onderzoek werd het duidelijk dat beide scholen open stonden voor medewerking en het uitproberen van nieuwe onderwijsselementen. Het uitproberen van de onderwijsselementen is door te weinig tijdbestek niet aan de orde gekomen.

De conclusie

Aan de hand van het Theoretisch onderzoek in combinatie met het praktijk onderzoek is er een nieuw onderwijsconcept ontstaan. Deze is gericht op de Dalton- en Jenaplan kenmerken. Ook zijn de voorkeuren van de beide schoolteams de grote hoofdlijn van dit onderwijsconcept. Het onderwijsconcept is in grote lijnen omschreven. De verfijning van het onderwijsconcept kan in een vervolgen onderzoek tot stand komen. Er kan bijvoorbeeld gekeken worden welke vak methodes in dit onderwijsconcept passen. Ook zal het onderwijsconcept nog stap voor stap uitgeprobeerd moeten worden in het onderwijs.

Literatuurenlijst

Boeken:

Both, K., Bekenkamp, H. (1993), Een oriëntatie op Jenaplan ten behoeve van P.C. en R.K. Basisscholen, 1^e druk, Christelijk Pedagogisch Studiecentrum, Hoevelaken.

Kempen, P., Keizer, J., (2006) Competent afstuderen en stagelopen, 3e druk, Wolters-Noordhoff bv, Groningen/Houten

Mertens, J., (2006) Praktijkonderzoek voor bachelors, Coutinho, Bussum

Petersen, P., (1985), Het kleine Jenaplan, 1^e druk, Stichting Uitgeverij Doorbraak, Barendrecht

Röhner, R., Wenke, H. (2004) Dalton-onderwijs een blijvende inspiratie, 2e (herziende) druk, Arko uitgeverij, Nieuwegein

Röhner, R., Wenke, H. (2005) Hallo Dalton, 1e druk, Arko uitgeverij, Nieuwegein

Schunselaar, H. (1990), Ouders stellen vragen over Jenaplan, 2e druk, Nederlandse Jenaplanvereniging, Hoevelaken.

Van der Donk, C., Van Lanen, B. (2010) Praktijkonderzoek in de school, 1^e druk, Coutinho, Bussum

Van der Ploeg, P., (2010) Dalton Plan: oorsprong en theorie van het daltononderwijs, 1^e druk, Thieme Boekentuin, Deventer

Verschuren, P.J.M., Doorewaard, J.A.C.M., (2007) Het ontwerpen van een onderzoek, 4e druk, Lemma, Den Haag

Websites:

Bestuur van Jenaplanvereniging, (2009), wat is onderwijs op een Jenaplan school?, Geraadpleegd op 20 januari 2015, <http://www.jenaplan.nl/nl/introductie.html>

Docenten in bijzonder onderwijs, (2014) Onderwijsconcept, Geraadpleegd op 20 januari 2015, <http://www.inspiratietoolkit.nl/overzicht-kernbegrippen/onderwijs-concept/>

Guérin, L. (2014) vier didactische principes, Geraadpleegd op 4 en 23 januari 2015, http://www.dalton.nl/images/Artikelen/Column_burgerschapsvorming.pdf

Feliks de. (2010-2014) 20 basisprincipes, Geraadpleegd op 1 mei 2015, <http://www.jenaplanschooldefeniks.be/drupal/basisprincipes>

Talent het. (2015) onderwijsconcept, Geraadpleegd op 3 mei 2015, http://lw3.easy-site.nl/Rosascholen_C03/default.asp?ComID=39&modid=6668&itemid=0&time=-1

Bijlage 1: Planning

In deze bijlage wordt de planning van het onderzoek weergegeven. In onderstaand overzicht voor de project planning is per deelvraag een moment van controle (toll gate) in de planning verwerkt.

De planning start bij stap 6, de stappen 1- 5 is de oriëntatie fase en is al doorlopen. Hieruit is dit plan van aanpak het resultaat.

Tollgate A	Beoordelingscriteria gereed om onderwijsconcept, Jenaplan en Dalton onderwijs in beeld te krijgen.
Tollgate B	Toetsing Jenaplan op de basisscholen a.d.h.v. beoordelingscriteria gereed.
Tollgate C	Toetsing Daltononderwijs op de basisscholen a.d.h.v. beoordelingscriteria gereed.
Tollgate D	Analyse van belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de drie diagnoses

Maand	Datum	Planning afstudeeropdracht Ida Hallema				
		(Fasen en stappen zijn gebaseerd op Advieskunde voor praktijkstages van Kempen en Keizer)				
			Week nr.	Activiteiten	G.D.	
Februari	2	Stap 6: Werkplanning en project organisatie	6	theorie onderzoeken Daltonconcept	1	
	3				1	
	4	Stap 7: diepte onderzoek			1	
	5			theorie onderzoeken Jenaplanconcept	1	
	6				1	
	9	Stap 7: Diepte onderzoek	7		1	
	10			in onderbouw klas observeren Oudega	1	
	11				1	
	12			interview docent Oudega	1	
	13				1	
	16	Stap 7: Diepte onderzoek	8		1	
	17			interview docent Gaastmeer	1	
	18				1	
	19			in onderbouw klas observeren Gaastmeer	1	
	20				1	
	23	Stap 7: Diepte onderzoek	9		1	
	24			middenbouw klas observeren Oudega	1	
	25				1	
	26			Bovenbouw klas observeren Oudega	1	
	27				1	
	2	Stap 7: Diepte onderzoek	10	Tollgate A	1	
	3			interview docent Gaastmeer	1	
	4			middenbouw klas observeren Gaastmeer	1	
	5			Bovenbouw klas observeren Gaastmeer	1	

Maart	6				1
	7				
	8				
	9	Stap 7: Diepte onderzoek	11		1
	10			checklist met uitgangspunten Dalton/Jenaplan	1
	11				1
	12			checklist met uitgangspunten Dalton/Jenaplan	1
	13				1
	14				
	15				
	16	Stap 7: Diepte onderzoek	12	schoolteam overleg Oudega	1
	17				1
	18				1
	19				1
	20				1
	21				
	22				
	23	Stap 7: Diepte onderzoek	13	schoolteam overleg Gaastmeer	1
	24				1
	25				1
	26				1
	27				1
	30	Stap 7: Diepte onderzoek	14	Activiteiten gericht op Jenaplan/Dalton aanbieden	1
	31				1
	1				1
	2				1
	3				1
April	4				
	5				
	6	Stap 8: Oplossingsplan	15	Tollgate B	1
	7				1
	8				1
	9				1
	10				1
	11				
	12				
	13	Stap 8: Oplossingsplan	16	Activiteiten op de scholen uitvoeren	1
	14				1
	15				1
	16				1
	17				1
April	18				
	19				
	20	Stap 8: Oplossingsplan	17		1
	21			school team overleg	1
	22				1
	23				1

Mei	24		Invoerings fase - 40 dagen		schoolteam overleg	1	
	25						
	26						
	27	Stap 8: Oplossingsplan		18			1
	28				ontwerpen maken met combinaties		1
	29					1	
	30					1	
	1					1	
	2			65			
	3						
	4	Stap 9: Invoering		19			1
	5				schoolteam overleg		1
	6					1	
	7					1	
	8					1	
9							
10							
11	Stap 9: Invoering	20		Tollgate C		1	
12					1		
13					1		
14					1		
15					1		
16							
17							
18	Stap 9: Invoering	21				1	
19					1		
20					1		
21					1		
22					1		
23							
24							
25	Stap 9: Invoering	22				1	
26				Tollgate D		1	
27					1		
28				onderzoeksrapport klaar en opsturen naar Jacob Minkema		1	
29					1		
30							
31							
Juni	1	Stap 9: Invoering		23			1
	2					1	
	3					1	
	4					1	
	5					1	
	6						
	7						
	8	Stap 9: Invoering		24			1
	9					1	
	10					1	
11					1		

Juni	12				1	
	13					
	14					
	15		Stap 9: Invoering	25		1
	16					1
	17					1
	18					1
	19					1
	20					
	21					
	22		Stap 10: Afronding	26		1
	23					1
	24					1
	25					1
	26					1
	27			40		
28						
			Aanpassing a.d.v. tussentijdse feedback			

Bijlage 2: checklist Jenaplan

Ja/nee	Kenmerken Jenaplan	Opmerking/ wat valt op:
	De school is een leefgemeenschap Het kind leeft in relatie: 'ik ben ik, jij ben jij en samen zijn wij wij'.	De kinderen zijn heel zelfstandig. Ze kunnen zich individueel redden, maar ook in groepsverband.
	Pedagogisch concept Stamgroepen, drie leeftijden (leefjaren) bij elkaar. Oudste, middelste en jongste. Die rollen wisselen in een groep die een vaste structuur (groepdynamiek) houdt. Verschillen zijn natuurlijk, als in een gezin, vanzelfsprekend, gerespecteerd.	De drie op één volgende leeftijden is alleen zichtbaar in de bovenbouw. De onderbouw en de middenbouw hebben hier te weinig leerlingen voor. Er is bijvoorbeeld geen groep 5. In de klassen zitten de leerlingen door elkaar. Ze helpen elkaar met het werk als dit nodig is.
	Vier basisactiviteiten in een ritmisch week plan Gesprek-spel-werk-viering	Deze waren duidelijk zichtbaar in de klas. Het enige wat wel voor kwam is dat de school werkt met twee methodes. Op gewone Jenaplan school hoort dit niet zo te zijn. Al zie je wel steeds meer Jenaplan scholen die gebruik maken van een rekenmethode. De school gebruikt de rekenmethode Alles telt en de leesmethode Veilig leren lezen.
	Levend leren & leren leven Wereldoriëntatie staat centraal. Koppeling van andere vakgebieden aan de wereldoriëntatie. Spiritualiteit en zoeken naar levenszin maken hier deel van uit. Ook binnen dit geheel: georganiseerde activiteiten. Bijvoorbeeld: spelling vanuit de zelfgeschreven vrije teksten.	Voor drie jaar lang staat er op de basisschool de thema's wereld oriëntatie vast. School heeft de kerndoelen en leerlijnen in de thema's verwerkt. Vanuit dit standpunt worden de lessen gegeven. Alleen het rekenen en in groep 3 veilig leren lezen gaan volgens een methode.
	Leervragen: wat wil je leren? Hoog gemotiveerd! Als het kind wat wil. Dan worden er gesprekken gevoerd en de activiteit wordt gepland. De school wil ook wat. Er zijn leerlijnen en kerndoelen als uitgangspunt en houvast.	Doormiddel van portfoliogesprekken geeft de leerling aan waar hij of zij behoefte aan heeft. Of er een vraag is over de leerstof of dat ze iets willen onderzoeken. De leervraag wordt geformuleerd in het portfolio en kan vervolgens in het blokuur worden uitgevoerd.
	Talentedontwikkeling Kinderen ruimte geven, aanspreken en presenteren.	Kinderen worden aangesproken als kleine volwassenen. Ze zijn niet gek, weten meer dan je denkt. Kinderen krijgen hierdoor verantwoordelijkheidsgevoel. Ze kunnen zelf aangeven wat ze willen leren en waar ze goed in zijn. deze talenten worden verweven in de leervraag om zo tot een oplossing te komen.

	Stamgroep leider Leerkracht in vader/moederrol, verleidt kinderen tot leren. Staat wisselend op de voorgrond of op de achtergrond.	De leerkracht is meer een begeleider dan een leerkracht. De leerkracht zorgt voor de materialen en de werkvormen. De leerling moet hier zelf invulling in geven. De leerkracht begeleidt ze de juiste weg in.
	Jenaplankinderen Kinderen vallen op sociaal-emotioneel terrein positief op. Ze uiten zich gemakkelijk en hebben meer lef als het gaat om presentaties en voorstellingen.	De kinderen zijn erg sociaal en gaan makkelijk met elkaar om. In een weeksluiting zie je heel goed dat leeftijd geen verschil uit maakt. De kinderen zit van gr 1 tot 8 allemaal door elkaar in de gezamenlijke ruimte. Ze zorgen voor en met elkaar.

Bijlage 3: Dalton checklist

Ja/nee	Kenmerken Daltononderwijs	Opmerking/ wat valt op:
	Samenwerken De school is ook een leeromgeving waar leerlingen en leerkrachten iets van en met elkaar leren. Doordat leerlingen samen met leerkrachten en medeleerlingen aan hun leertaken werken, leren zij met elkaar om te gaan en leren zij dat zij elkaar kunnen helpen. Het verwerven van kennis en vaardigheden in samenwerking met anderen kan het leren vergemakkelijken. Leerlingen leren dat er verschillen bestaan tussen mensen.	Kinderen mogen in de zelfstandig werk lessen bijna niet samenwerken. Af en toe wordt hier een mogelijkheid voor geboden. Dit komt o.a. doordat als de ene groep zelfstandig werkt de andere groep instructie krijgt. De samenwerk activiteiten kunnen veel uitgebreider mee worden gewerkt.
	Vrijheid en verantwoordelijkheid Vrijheid is noodzakelijk om eigen keuzes te kunnen maken en eigen wegen te vinden. Vrijheid is de gelegenheid krijgen om het taak werk zelf te organiseren. De opgegeven leerstof en de eisen die daaraan worden gesteld, de tijdslimiet, de werkafspraken en de schoolregels vormen de grenzen waarbinnen de leerlingen hun vrijheid leren gebruiken. Een leerling leert verantwoordelijkheid voor zichzelf en zijn omgeving te dragen, als zijn omgeving hem daarvoor de ruimte en mogelijkheden biedt. Door leerlingen meer vrijheid te bieden kunnen zij eigen keuzes maken en een actieve leerhouding ontwikkelen.	Kinderen zijn verantwoordelijk voor hun eigen werk en gedrag. Ze worden hier op aangesproken maar dit heeft niet altijd effect. Kinderen maken het werk omdat het van de leerkracht moet. Ze zien er geen eigen belang in. De kinderen worden tijdens de zelfstandig werken lessen vrij gelaten in: de in planning, werk plaats, dobbelsteensysteem en de keuze vrijheid als het werk af is.
	Effectiviteit Bij onderwijs hoort ook zelfredzaam en sociaal verantwoordelijk worden: geoefend in, gewend aan en voorbereid op leven, werken en samenleven. Het onderwijs is gericht op een effectieve inzet van tijd, menskracht en middelen. Zij stelt dat als leerlingen een taak krijgen, waar zij verantwoordelijkheid voor dragen en die ze in vrijheid zelf plannen en uitvoeren, het onderwijs dan veel effectiever is dan het stilzit- en luisteronderwijs dat zij zelf doorlopen heeft.	Kinderen kunnen zich goed zelf red den. Ze weten wat ze kunnen verwachten van de leerkracht en daar wordt op geanticipeerd. Het werken aan de taken kan af en toe stug gaan. Er wordt vaak gezegd als je iets niet begrijpt sla het dan over en doe je dobbelsteen op vraagteken. Als ik dan langs kom kun je het dan vragen, blijf hier niet op wachten. Dit gebeurt juist wel. Kinderen kunnen niet een opdracht overslaan ze willen meteen geholpen worden.
	Zelfstandigheid Zelfstandig leren en werken op een school is actief leren en werken. Een leerling wil doelgericht werken aan een taak of opdracht en is in staat om tijdens dit leerproces hulp te zoeken indien noodzakelijk. Deze manier van werken stimuleert het probleemoplossend denken van leerlingen. De keuzevrijheid dwingt een leerlingen tot het nemen van zelfstandige	Kinderen zijn zelfstandig. Ze kunnen zich goed redden tijdens de dag-/weektaken. Alleen het boven genoemde wacht is een puntje van verbetering.

	beslissingen die voor hem effectief en verantwoord zijn	
	Reflectie Nadenken over je eigen gedrag en je eigen werk, is op daltonscholen belangrijk. Op veel daltonscholen maken leerlingen vooraf een inschatting van de moeilijkheidsgraad en de tijd van de opdrachten. Achteraf wordt hierover ook een feitelijke beoordeling gegeven en worden in gesprekjes regelmatig de inschattingen vooraf en de feitelijke beoordelingen achteraf met elkaar vergeleken. Op andere aspecten van het werken in de klas wordt op een soortgelijke wijze gereflecteerd. Zo wordt geleidelijk de vaardigheid in het zelfstandig werken en het samenwerken opgebouwd. Het kritisch benaderen van onderwijskundige ontwikkelingen en inzichten is op een daltonschool vanzelfsprekend. Iedere docent die werkt op een daltonschool reflecteert op zijn/haar onderwijspraktijk en professioneel handelen. Ook op schoolniveau vindt reflectie over de kwaliteit van het daltononderwijs voortdurend plaats.	Als kinderen in begeleiden vragen wordt gevraagd om op een activiteit of gedrag te reflecteren, dan kunnen ze dit best. Je merkt dat kinderen dit bijna nooit doen. Ze komen niet goed uit de woorden en weten het niet goed te beschrijven hoe ze zich hierbij voelen of wat de reden is waarom het is gemaakt.

Bijlage 4 verslagen

Vergadering Mids de Marren te Gaastmeer

03-03-'15

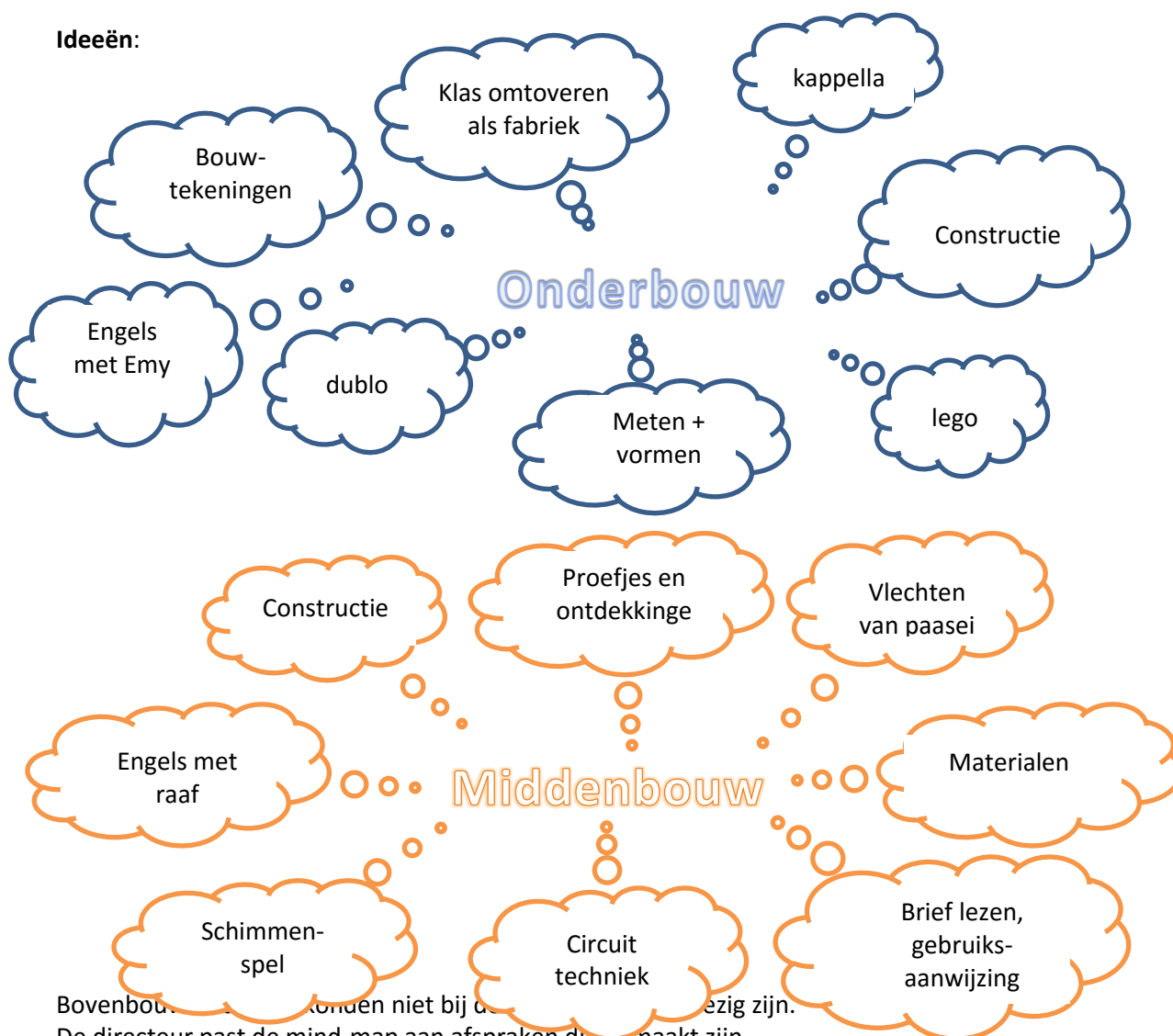
Aanleiding: Na de voorjaarsvakantie start de school een nieuw thema. Hoe de school/docenten de kerndoelen willen behalen wordt hier besproken. Hoe krijgt het thema vorm in de school.

De thema's zijn voor drie jaar lang al vast gelegd. Dit wordt gedaan zodat de leerlingen niet elk jaar de zelfde thema's krijgen. Het thema van de komende periode, van ongeveer 5 weken, is 'energie & techniek'. Het thema wordt een rode draad in alle lessen. Vooral in de vakken W.O., taal en expressie komt het thema tot uiting.

De directeur van Mids de Marren heeft voor de vergadering een opzet gemaakt van het thema in vorm van een mind-map. In de mind-map staat globaal aan welke kerndoelen en leerlijnen eraan moet worden voldaan. De docenten vullen met elkaar aan wat zij aan de kerndoelen doen in bepaalde vakken. De docenten krijgen voor elke thema vergadering de opdracht om over de invulling van de lessen gericht op de kerndoelen en leerlijnen na te denken.

Per bouw wordt er besproken wat voor ideeën er zijn bedacht.

Ideeën:

Bovenbouw... kunnen niet bij de... zigt zijn.

De directeur past de mind-map aan afspraken die gemaakt zijn.

Basisschool CBS Klaver Trije

Groep 5/6 Docent
Groep 5: 7 leerlingen
Groep 6: 6 leerlingen

De leerlingen werken iedere dinsdag aan een dagtaak. In de loop van het schooljaar wordt er gewerkt naar een 2 of 3 daagse taak. Op de dagtaken die groep 5 en 6 krijgen zijn alle vakken (meestal) zelfstandig en zonder instructie. De lessen worden zo ingedeeld dat alle zelfstandige lessen op één dag kunnen worden gemaakt.

Iedere leerling heeft een blokje op tafel. Hiermee hebben zelf in de hand of ze ongestoord willen werken of openstaan om vragen van anderen te beantwoorden. Ook wordt het eigen werk nagekeken en ingeleverd op de inleverkast.

Naam:

Datum: 10 februari 2015

Dagtaak

Groep 5

Vak	Taak									
Rekenen										
	blok 4	les 15 blz. 18								
Taal										
	Project	6 Drie-minuten- verhaal	9:30 uur							
		7 schrijfmaatjesverhaal								
		Let op! Samen met de juf!								
Spelling										
		bloon 517								
Zaakvakken										
		nieuwsbegrip XL andere tekstsoort								
Extra										
	NUDN werkblad									
	leeskraker									
Computer										
	Hoofdwerk	x								
	BLOON	x								
	NieuwsbegripXL woorden	x								

* voor de pauze werk je alleen, na de pauze mag je samenwerken

* Om half 10 samen de taalopdracht maken.

Groep 7/ 8

Docenten

Groep 7: 12 leerlingen

Groep 8: 5 leerlingen

Elke maandag krijgt groep 7/8 de weektaak voor de hele week. Op de weektaak staat voor een hele week aangegeven wat ze moeten doen en wanneer ze instructie krijgen van een bepaald vak (in de bijlage staat een voorbeeld van een weektaak). De kinderen plannen zelf de week in, dit doen ze in hun eigen agenda.

Elke leerling werkt met een dobbel steen op tafel zo geven ze aan: wanneer ze een vraag hebben , dat ze ongestoord willen werken of dat ze elkaar wel willen helpen.

De docent werkt voor de klas met de kleuren rood en groen. Staat een groep op rood dan mag de docent niet gestoord worden, zij is dan bijvoorbeeld een instructie aan het geven aan de andere groep. Staat de klas/groep op groen dan is het mogelijk om de docent om hulp te vragen. De docent loopt tijdens de groene kleur ook hulprondes. Deze hulprondes hebben een vaste route in de klas, zo weten de leerlingen waar ze aan toe zijn.

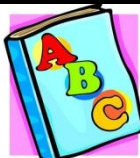
Met het zelfstandig werken mogen de leerlingen er voor kiezen om in de klas of op het lesplein te werken. Is het werk af en nagekeken dat wordt het ingeleverd op de inlever kast. Na het inleveren kan de docent het werk controleren. De leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen werk/resultaat.

De weektaken worden niet per niveau gemaakt. Het enigste niveau verschil kan worden gemaakt in het rekenwerk. Waar de niveaus aangegeven staan in het boek.

Naam:

Datum: 16-02-'15 tot 20-02-'15

Groep 8

Vak	Taak												
Rekenen													
	Blok 2	Les 21	L				Ma	9:05					
		Les 22	Z										
		Les 23	L				Wo	9:05					
		Les 24	Z										
		Les 25	Z										
Taal													
	Thema 5	Les 6	L				Ma	9:45					
		Les 7	Z										
		Les 8 (1)	L				Wo	9:45					
		Les 8 (2)	Z										
		Les Toets	T				Vr	9:45					
Spelling													
	Thema 3	Les 7	L				Di	10:45					
		Les 8 PAS NA MEGADICTEE	Z										
		MegaDictee					Di	10:45					
		BLOON (zie computer					Do	13:15					
Wereldoriëntatie													
	Aardrijkskunde	Thema 3 Les 1					Ma	13:30					
	Geschiedenis	Thema 2 Les 4					Di	11:15					
	Natuniek	Thema 2 Les 3					Do	14:15					
	Verkeer	Verkeerskrant nr.3											
	Nieuwsbegrip	Nieuwsbegrip XL en woorden											
	Presentatie												
Ook Nog													
	Bespreken en plannen weektaak						Ma	9:00					
	Tekenen/ knutselen						Ma	14:30					
	Engels Take it Easy						Di	13:15					
	Nieuwsbegrip						Do	11:00					
	Tsjek/ Frysk						Do	14:55					
	Opruimen (vak) en controle.						Vrij						
	Muziek						Vrij	13:45					
	School TV Weekjournaal						Vrij	14:45					
	Schrijven 1 blz.												
	Gymnastiek						Di/Wo	14:30	11:00				
Computer													
	Hoofdwerk(minstens) 3x	x	x	x									
	BLOON 3x	x	x	x									
	Nieuwsbegrip XL	x											

Groep 1/2

Docent

Groep 1: 13 leerlingen

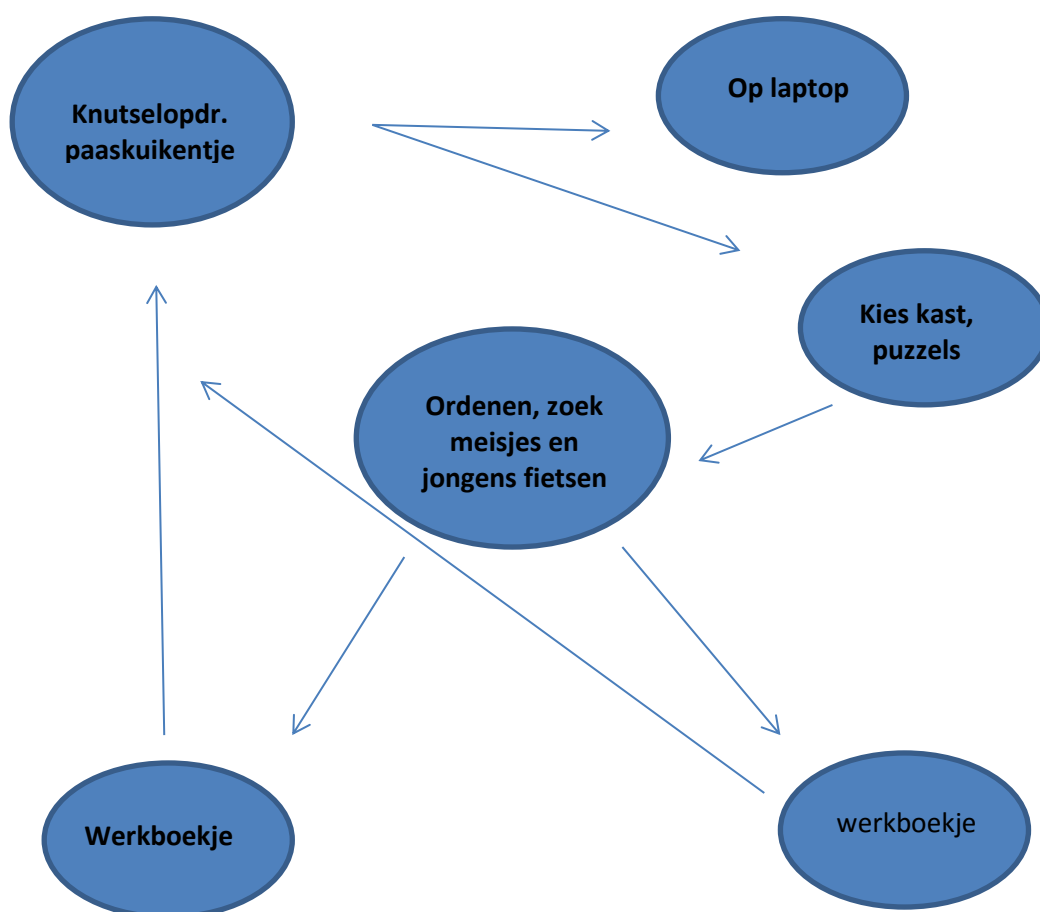
Groep 2: 12 leerlingen

In groep 1/2 zit een groot niveau verschil tussen de leerlingen. Er wordt dan ook gewerkt met homogene en heterogene groepen. Dit gebeurt bijvoorbeeld in circuitvormen.

De circuitvormen kunnen worden uitgevoerd in homogene groepjes en heterogene groepjes. Met homogene groepjes worden de onderdelen op niveau ingedeeld. De groepjes zijn op niveau ingedeeld en de leerlingen hebben bij elk onderdeel hun eigen taak. Bijvoorbeeld bij één onderdeel werken in werkboekjes (ieder niveau heeft zijn eigen werkboekje).

Het werken in heterogene groepjes worden leeftijd en niveau door elkaar in groepjes gezet. Van de leerlingen wordt verwacht dat ze elkaar helpen of gericht om hulp kunnen vragen aan de groepsleerkracht. Tijdens de circuitvorm worden de leerlingen begeleidt door de groepsleerkracht.

Hoe ziet een circuit vorm eruit:

Groep 3/4

Docent

Groep 3: 5 leerlingen

Groep 4: 11 leerlingen

Groep 4 werkt met een dagtaak, dit is alleen 's ochtends. Groep 3 krijgt elk vak aangeboden door de juf. Tijdens het werken wordt er met de kleuren rood en groen gewerkt. Ook hebben alle leerlingen een dobbelsteen op tafel.

Groep 3

Groep 3 krijgt een dictee en een instructie van veilig leren lezen. De instructie kunnen ze klassikaal krijgen met het digibord of aan de instructie tafel.

Na het dictee kijkt de groep zelf na a.d.h.v. het digibord, zelfcontrole bewust worden van wat ze hebben gedaan. na het dictee volgt er een spel woordflitsen. De leerlingen starten gezamenlijk met het woordflitsen. Daarna doen ze het alleen voor de klas. Het tempo van het woordflitsen mogen ze zelf bepalen. Ze worden zich bewust van hun eigen kunnen. Sommige leerlingen kwamen er nu achter dat ze de woordflitser te snel hadden gezet.

In groep 3 wordt er af en toe gewerkt in twee niveaus. 3 leerlingen krijgen instructie en begeleiding bij het lezen. 2 leerlingen werken zelfstandig op de gang aan eigen opdrachten en lezen samen het verhaal van de opdracht.

Groep 4

Op de dagtaak staat in stapjes omschreven wat de leerlingen moeten doen. Na elk vak moeten de leerlingen het werk na kijken. ook wordt het werk op de laptop ingezet leerlingen werken zelfstandig aan de opdrachten en geven elkaar een seintje als de volgende op de laptop kan. De juf begeleid een aantal kinderen door vragen aan ze te stellen. Wat heb je als gedaan en wat moet je nog doen, waar ga je nu mee beginnen?? Ook geeft ze bij een paar leerlingen aan waar ze op moeten letten als ze die opdracht doen.

Hebben de leerlingen het werk af en nagekeken dan leveren ze dit in op de inleverkast. Hier staan de vakken aangegeven op briefjes waar wat moet liggen.

Zelfstandig werken

groep 4

naam:

Donderdag 26 maart 2015

Rekenen

	bladzijde	wat moet je doen ?	klaar
	Bladzijde 69	Som, 1,2,3,en 4	
	Bladzijde 43	Werkschrift 2,3	

Taal

	bladzijde	wat moet je doen ?	klaar
	29	Spelling les 2	
	Kaartjes ij en ei au	***BLOON***	

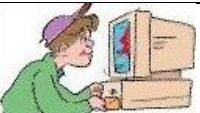
Schrijven

	bladzijde	wat moet je doen ?	klaar
	22	Schrijf goed over	

Lezen

	bladzijde	wat moet je doen ?	klaar
		In je stilleesboek	
	Begrijpend lezen	Blokles 10 november Berlijnse muur.	

Computer

	programma	wat moet je doen ?	

Extra

	bladzijde	wat moet je doen ?	klaar
		Stillezen in je eigen leesboek	
		Informatie Junior	

Staat vast:

	wat ?	tijd
	Fruiteten	10.00
	pauze	Kwart over 10
	Tutorlezen	13.15

Groep 6/7/8
Groep 6: leerlingen
Groep 7: leerlingen
Groep 8: leerlingen

Docenten

Klassenvergadering
Voorzitter: H.K.
Secretaris (schrijft de notulen): R.

Voor elke vergadering is er een vaste agenda. De punten van de vergadering worden vast gesteld door de voorzitter en de klas.

Welkom! De voorzitter heet iedereen welkom op de vergadering van 26 maart '15, met als extra deelneming, juf Ida.

- Ideeën: heeft iemand nog ideeën die we in de vergadering kunnen bespreken? Alle leerlingen zeggen nee.
- Gym: donderdags krijgen de leerlingen van groep 4-8 gymnastiek van juf A (bovenbouw juf) of juf W (middenbouw juf). De leerlingen zijn altijd heel benieuwd wie de gymles geeft en wat er wordt gedaan in de gymles.
De gymles wordt deze donderdag gegeven door juf Annalies. Wat er precies wordt gedaan dat was nog niet bekend.
- Samenvatting van de week: de leerlingen wordt gevraagd om een samenvatting van de week te geven, met als punten wat is er deze week gedaan, hoe verliep de week, wat ging goed en wat ging minder goed en hoe komt dat...
Een aantal leerlingen gaven een samenvatting van de week. Ze konden heel goed aangeven wat goed ging en wat minder goed ging, ook de reden waarom wisten ze duidelijk te vertellen. De leerlingen vonden het soms nog wel lastig om een kort en bondige samenvatting te vertellen. Ik kon goed het verschil merken tussen de leerlingen van groep 6 en van groep 8. De groep 8 leerlingen hebben hier meer ervaringen in.
- Weeksluiting: elke vrijdag wordt de week afgesloten met een viering. Deze viering 'weeksluiting' wordt geleid door de bovenbouw.
Wat gaat er gebeuren met de weeksluiting: deze week is de weeksluiting het pannenkoekenfeest voor de pake's en beppe's. De leerlingen van de bovenbouw zijn in groepjes verdeeld en gaan samen met ouders pannenkoeken bakken voor de pake's en beppe's. De pake's en beppe's komen om half 12 op school en zij gaan samen met de leerlingen pannenkoeken eten.
- Rondvraag: de leerlingen brengen tijdens de rondvraag de volgende punten in:
 - Kan de leeshoek gezelliger worden gemaakt? Ik vind het nu zo saai om daar te lezen.
 - De deur en de muren zou misschien worden geverfd gaat dit door?
- Antwoorden:
Zijn er ideeën om de leeshoek gezelliger te maken? de leerlingen denken mee en komen op verschillende ideeën. Voor de volgende vergadering worden de ideeën uitgewerkt en wordt gekeken welk idee er wordt uitgevoerd.

De deur en de muren mogen niet worden geverfd dit staat in het plan van de school. Dit betekent dat we iets anders moeten bedenken om het vrolijker te maken. we mogen wel de deur en de muren beplakken met papier, als we dit er maar af kunnen halen.. De leerlingen bedenken het idee om verschillende A4tjes te beschilderen en die op de deur te plakken. Dit idee wordt volgende week uitgevoerd.

- Afsluiting: de vergadering wordt afgesloten en de nieuwe voorzitter en secretaris wordt bekend gemaakt.

Portfoliogesprek

23-04-2015

Eén keer in de 2/3 weken heeft een leerling een portfoliogesprek met de leerkracht. In dit gesprek geven de leerlingen aan waar ze trots op zijn en wat ze nog zouden willen leren. Deze uitwerkingen en afspraken komen in het portfolio van de leerling. Ook worden de schoolresultaten en behaalde kerndoelen erin gedaan.

Ik heb twee verschillende portfolio gesprekken gezien. Een portfoliogesprek van een leerling uit groep 1 en een portfoliogesprek van een leerling uit groep 4.

Bij het eerste portfoliogesprek wordt de leerling van groep 1 in alles wat ze doet en heeft gedaan begeleid door de leerkracht. Bij de leerling van groep 4 zie je dat hij meer zelf moet doen tijdens het gesprek. Er wordt meer van de leerling verwacht.

Ik doe in mijn portfolio: een kikker

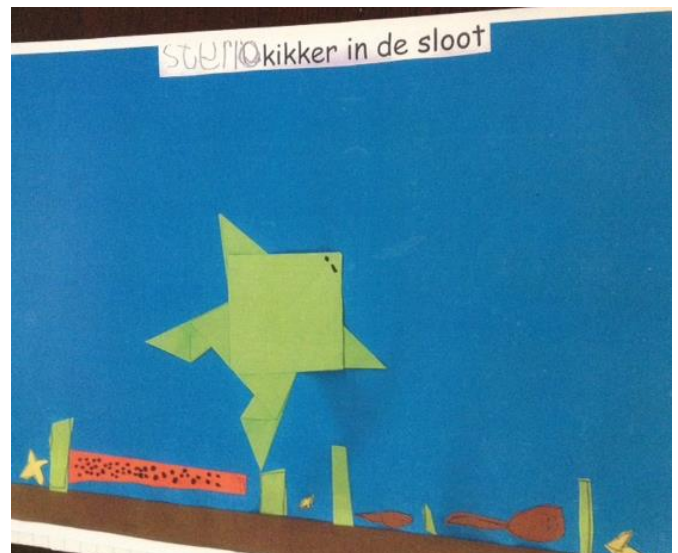
Ik ben hierop: ☐ Trots ☐ Heel trots ☒ Super trots

Omdat: de kikker zo mooi is, en de zee sterren. De kikker visjes hebben nog geen pootjes.

Wat heb ik er van geleerd: hoe je een kikker kan vouwen.

Wat ga ik de volgende keer anders doen:

Afspraken: ik wil graag in de computer hoek: my little pony spelen - gaby

42 blok 6 les 1 en 2

1 Wat is zwaarder?

a Een emmer water of een emmer zand? een emmer zand

b Een kruiwagen hout of een kruiwagen gras? een kruiwagen gras

c Een kilo veren of een kilo ijzer? Helaas ijzer

2 Hoeveel glazen krijg je uit 8 flessen?

aantal flessen	1	2	3	4	5	6	7	8
aantal glazen	10	15	20	25	30	35	40	

3 Hoeveel krijgt ieder?

Wissel en verdeel eerlijk € 25 met zijn viertjes.

15 5 5 5

Ieder krijgt € 6 Over? € 1

Ik doe in mijn portfolio: rekenen

Ik ben hierop: ☐ Trots ☒ Heel trots ☐ Super trots

Omdat: ik het goed gedaan heb. Ik vond de sommen niet moeilijk. Ik wist hoe ik het moest doen en heb geen fouten gemaakt.

Wat heb ik er van geleerd: geld verdelen, maar ik vond het niet moeilijk.

Wat ga ik de volgende keer anders doen: Dan wil ik wel dezelfde sommen, maar dan iets moeilijker.

Afspraken: Ik wil wel iets leren over de natuur. Over een graankuintje en het zemen van zaad.

Aan het einde van iedere week is er om kwart voor 12 een weeksluiting met de hele school. Alle groepen hebben voor de weeksluiting wat voorbereid. Dit kan variëren tot dansje, liedje, uitgevoerde opdracht en/of iets wat met het thema te maken heeft. Twee kinderen van de bovenbouw leiden de weeksluiting. Ze zijn in het begin van de week bij de klassen langs geweest om als voorbereiding van de weeksluiting. Kinderen leren met een weeksluiting presenteren voor een grote groep.

CBS Mids de Marren is een kleine school met op dit moment 23 leerling, hier door duurt de weeksluiting hooguit 20 minuten.

Bijlage 5 voorkeur

- Welke twee onderwijs kenmerken van het onderwijs van Oudega zou je terug willen zien in een nieuw onderwijsconcept?

J

De twee kenmerken die ik graag terug zou zien in het nieuwe onderwijsconcept zijn:

1. Samenwerking; samenwerking tussen jong en oud binnen de school, maar ook samenwerking tussen dorp en school of kerk en school. Ook m.b.t. tot lesaanbod bijv. door excursies.
2. Vernieuwend zijn; altijd als leerkrachten kijken of dingen nog werken voor ons en de kinderen. Niet vast zitten in altijd hetzelfde, maar open staan voor vernieuwingen. M.b.t. lesstof - methodes, maar ook vieringen. Dus minder protocol van zo doen we het altijd, maar juist overleg met elkaar en inspelen op wat leeft en werkt

BN

1. Werken in thema's
2. Kanjer training

B

1. Zelfstandig werken: wij zijn nog lang niet op een eindpunt wat dit punt betreft maar ik vind het wel belangrijk dat kinderen dit goed leren, goede voorbereiding op hun latere schoolloopbaan. Dus goed leren plannen, verantwoordelijk zijn voor hun eigen werk, daarin met een goede opbouw begeleiden vind ik belangrijk voor onze school.

(Door wisseling binnen het team is dit bij ons afgelopen jaren ook geen prioriteit geweest, het was vaak al mooi dat in sommige groepen het gewone lesprogramma gedraaid werd...)

2. Ik vind dat wij vernieuwend moeten blijven: Wij zijn niet een 'vastgeroest' team, staan open voor nieuwe dingen, vaak enthousiast om ergens mee aan de slag te gaan. (er zijn teams waar alles al jaren lang hetzelfde gaat en verandering heel moeilijk is, zij hebben dan ook elk jaar bijvoorbeeld dezelfde kerstviering) Wij zorgen voor afwisseling (in activiteiten, vieringen, lesstof enz. en zijn niet van "dat hebben wij altijd zo gedaan dus dat houden we zo".

S

De relatie met het kind. Meer naar het kind kijken, wat het kan wel kan i.p.v. wat het kind te niet (goed) kan. Het talent van ieder kind benutten.

- Welke twee onderwijs kenmerken van het onderwijs van Gaastmeer zou je terug willen zien in een nieuw onderwijsconcept?

J

1. Portfolio gesprek
2. Creatief denken+ blokuur

A

1. Portfolio gesprek
2. Vrije tekst

A

1. Weeksluiting
2. Klassenvergadering (bovenbouw)

Teamvergadering Oudega & Gaastmeer

Welke Dalton aspecten vallen mij op in de klassen?

- Dag/week taken (zelfstandig werken)
- Dobbelsteen + soort van stoplicht systeem
- Instructie tafel
- Eigen in planning van werk (agenda)
- Het werken op niveau
- Maatjes lezen, heterogeen en homogeen
- Controle eigen werk (nakijken)

Wat mis ik nog wat wel op de school past:

- Samenwerkvormen, leren van en met elkaar
- Niveau werk (taken ook op niveau verwerken)
- (*Stamgroepen*)
- Eigen verantwoordelijkheid dragen
- Doelmatig werken
- Probleem oplossen
- Reflecteren op eigen inschatting/ eigen werk

Welke kenmerken van het onderwijs van Oudega brachten de docenten naar voren:

- Samenwerken (leerlingen jong-oud + op niveau, collega's, ouders en school, school en kerk)
- Innovatie (het team staat open voor vernieuwing)
- Zelfstandig werken (week-/dagtaken)
- Relatie met het kind (vanuit het kind werken, talenten van het kind benutten)
- Sociaal- emotioneel, kanjer training
- Werken in thema's

Wat kwam bij Gaastmeer naar voren:

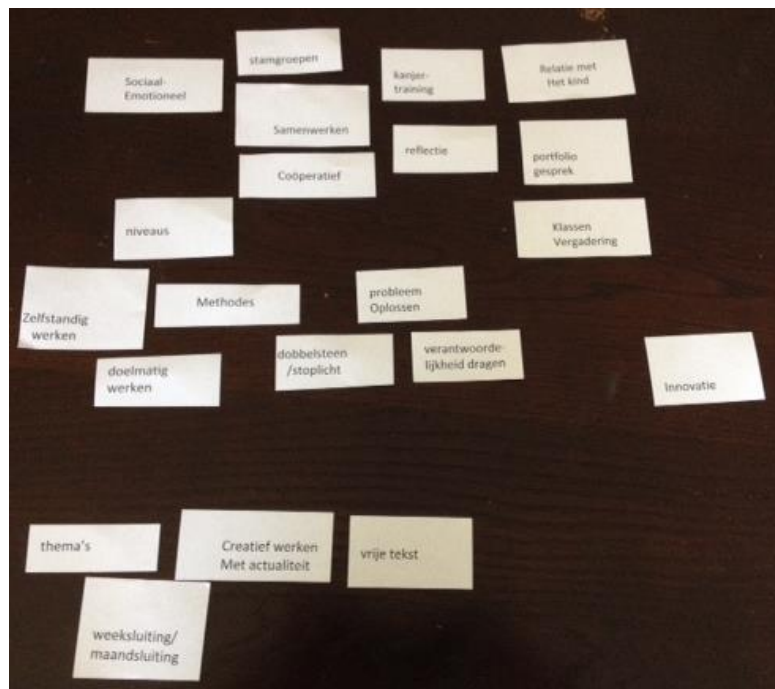
- Stamgroepen -samenwerken
- Portfolio gesprek
- Klassen vergadering (bovenbouw)
- Weeksluiting/maandsluiting
- Vrije tekst (buiten de methode spellingsopdrachten en taalbeschouwing uitvoeren)
- Creatief werken met de actualiteit

Opzet onderwijsconcept:

- Ontwikkeling van het kind staat centraal
- De school streeft ernaar leerlingen optimale ontplooiing kansen te bieden.
- De school die kinderen kansen biedt om hun mogelijkheden optimaal te kunnen ontplooiën
- Onderwijs met methodes
- Vanaf groep 4 werken met dag-/weektaken, bovenbouw werkt met agenda's
- Dobbelsteen en stoplicht systeem
- Er wordt gewerkt in stamgroepen
- Bovenbouw heeft elke week op vast tijdstip klassen vergadering
- Week/ maandsluiting.. ong. 1 keer in de 3 weken
- Bovenbouw leidt de weeksluiting
- Er wordt periodes gewerkt in thema's
- Blokkur
- Portfolio gesprekken, wat kan/wil het kind?
- Sociaal-emotioneel> kanjer training
- Vrije tekst

- Werken op niveaus, bijv. onderbouw circuitvorm en bovenbouw niveaus verwerken in weektaak.
- W.o. methode een leidraad geen verplicht onderdeel om te volgen, meer op eigen inbreng

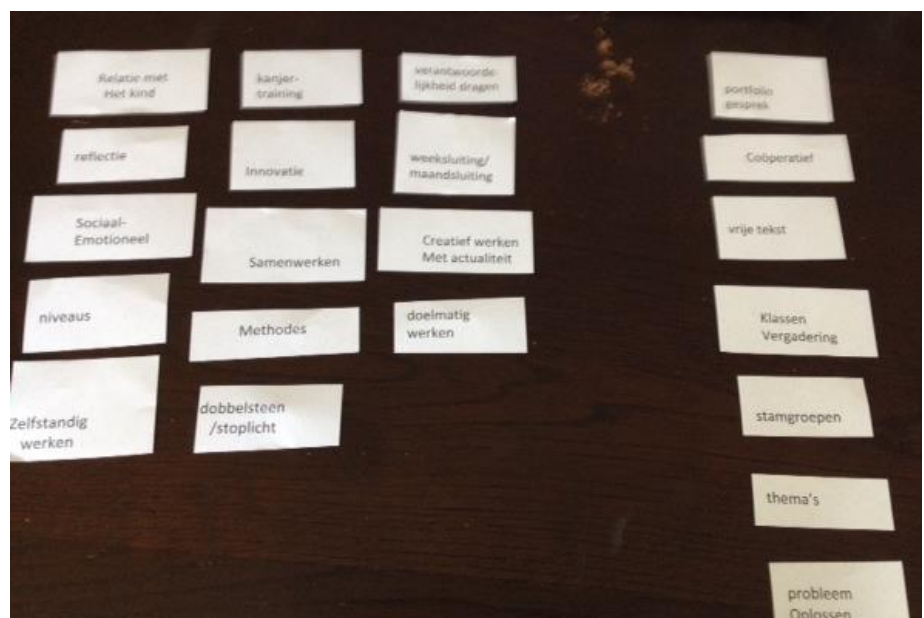
Sortering schoolteams Oudega & Gaastmeer

Sortering directeur Atze Bakker

Sortering directeur Willem Wendelaar Bonga

Bijlage 6 Logboek

Week :	Aan gewerkt:	Tijd:
46, 10-15 nov.	Onderwerpen voor scriptie bedacht	45 min
	Vergadering CBS Klaver Trije, onderzoeksprobleem vinden	2,5 uur
47, 17-22 nov.	Oriëntatie	2 uur
	Oriëntatie	1 uur
	Vraag bedenken	1 uur
48, 24 -29 nov.	Vraag formuleren	1 uur
	Feedback geven op elkaars vragen	45 min
	Hoorcollege onderzoek	1,5 uur
	Overleggen met onderzoeksgroepje	2 uur
	Herformuleren van onderzoeksvraag	30 min
49, 1-6 dec.	Afspraak onderzoek op Klaver Trije overleg	2 uur
	Verslag opzet gemaakt	1,5 uur
50, 8-13 dec.	Afspraak onderzoek op Mids de Marren	2 uur
	Oriëntatie op Jenaplan	1 uur
	Oriëntatie op de basisscholen (inleiding)	2,5 uur
	Verslag a.d.h.v. voor onderzoek maken	4,5 uur
51, 15-20 dec.	15 dec. Inleveren, niet gered	
	Praktijkprobleem formuleren	2 uur
	Onderzoeksopzet maken	4,5 uur
	Tijdspad + onderzoeksvoorwaarden + doelstelling beter formuleren	8 uur
52, 22-24 dec.	Plan van aanpak afronden	7,5 uur
	Literatuur omschrijven	45 min
2, 5-10 jan.	5 januari onderzoeksplan ingeleverd	
	Afspraak Klaver Trije	1 uur
	Afspraak Mids de Marren	1,5 uur
3, 12-17 jan.	Bij Jacob Minkema geweest vragen voor feedback	
4, 19-24 jan.	Feedback gekregen van Jacob Minkema	
	Aan de slag met verbeteren van verslag	6 uur
	Inleiding afmaken	2 uur
	Probleemstelling verbeterd, formuleren	1,5 uur
	Onderzoeksinstrumenten gemaakt	2,5 uur
5, 26-31 jan.	Feedback van Jildou (cr. Friend) vervolgens aangepast	3 uur
	Tollgate A afgemaakt, beoordelingsinstrument- checklist	2,5 uur
	Grammatica nakijken	1 uur
	Inleveren 2 ^e kans	
7, 9-14 febr.	Vorbereiden op afspraak directeur Oudega	45min
	11 februari afspraak directeur Oudega, plan van aanpak en vervolg stappen bespreken	1,5 uur

	Plan van aanpak op fouten verbeteren en hoofdvraag aangepast	1 uur
8, 16-21 febr.	17 februari afspraak directeur Gaastmeer, plan van aanpak en vervolg stappen bespreken.	1 uur
	20 febr. Weeksluiting gaastmeer thema 'vroeger'	4,5 uur
9, 23-28 febr.	Probleemstelling verbeteren: wie, wat, waar, hoe, etc.	2 uur
	Werken aan Tollgate	4 uur
10, 2-7 mrt.	3 maart vergadering Gaastmeer 'WO thema en kerndoelen vast stellen voor de komende periode'.	1,5 uur
	Verslaglegging van vergadering	30 min
	Afspraken maken met docenten in Gaastmeer en Oudega	
11, 9-14 mrt.	Theoretisch kader verdiepen en veranderen	3 uur
	13 maart weeksluiting Gaastmeer	45 min
	Verslaglegging van weeksluiting	30 min
12, 16-21 mrt.	Vorbereiding op klasbezoeken, vragen bedenken	45 min
	17 maart in gr 7/8 observeren en vragen stellen aan de leerkracht. Oudega	5 uur
	Verslaglegging van klasbezoek gr 7/8	30 min
	20 maart in gr 1/2 observeren en vragen stellen aan de leerkracht. Oudega	4,5 uur
	Verslaglegging van klasbezoek gr 1/2	30 min
13, 23-28 mrt.	Vorbereiding op klasbezoeken en vragen voor Gaastmeer bedenken.	20 min
	Theoretisch kader informatie zoeken	2,5 uur
	26 maart gr 3/4 observeren en vragenstellen aan de leerkracht. Oudega	4 uur
	26 maart klassenvergadering observeren gr 6,7,8 en vragen stellen aan de leerkracht. Gaastmeer	2,5 uur
	Verslaglegging klassenbezoek gr 3/4 en klassenvergadering	1 uur
	Mail sturen met vraag welke 2 kenmerken van het onderwijs waar ze nu in werken zouden ze graag in het onderwijsconcept willen terugzien?	10 min
14/15, 30 mrt- 11 apr	Leren voor toets week!	
16, 13- 18 apr	Tollgate C laten controleren door medestudent	30 min
	16 april portfolio gesprek observeren gr 3/4 Gaastmeer	30 min
	16 april portfolio gesprek observeren gr 1/2 Gaastmeer	35 min
	16 april vrije tekst observeren gr 3/4 Gaastmeer	45 min
	Klasobservatie gr 3/4 + vragen stellen aan leerkracht Gaastmeer	4 uur
17, 20- 23 april	Verslag van observaties Gaastmeer	1,5 uur
	22 april in gesprek met docenten Oudega over voorkeurs kenmerken onderwijs	2,5 uur
	23 april klasobservatie gr 1/2 Gaastmeer	4 uur
18, 28apr-2 mei	28 april voorbereiding op teambespreking Oudega	35 min
	29 april teambespreking Oudega	1,15 uur
	29 april afspraak Sjouke gesprek relatie met het kind, talenten benutten	1,5 uur
	29 april afspraak opzet onderwijsconcept directeur Atze Bakker	45 min
	30 april afspraak Elly IB'er werkzaam op beide scholen, visies bespreken	2 uur
	30 april afspraak opzet onderwijsconcept directeur Willem	1 uur

	Wendelaar Bonga	
	1 mei weeksluiting Gaastmeer	30 min
19, 4- 9 mei	Onderwijsconcept uitwerken	3 uur
	Totaal verslag tot nu toe lezen en aanpassen	2 uur
20, 11- 16 mei	Onderwijsconcept uitwerken	2 uur
	Resultaten/ conclusie uitwerken	3 uur
	13 mei teamvergadering Gaastmeer	45 min
21, 18-23 mei	Alle onderdelen van het verslag uitwerken	18 uur
	Bijlage bijwerken	2 uur
	Logboek bijwerken	1,5 uur
22, 25-29 mei	Alle onderdelen afmaken +puntjes op de i	22 uur
	28 mei inleveren bij Jacob Minkema	5 min

Bijlage 7 Procesverslag

Met een goedkeuring van het plan van aanpak heb ik als eerste stap de school geïnformeerd en afspraken gemaakt om het onderzoek in de praktijk voort te zetten. Tevens werd er gemeld dat 20 februari de uitspraak over de fusie van de Landelijk Wet van Geschillen zou plaats vinden. Hierbij was al vrij zeker dat de fusie door zou gaan. In de voorjaarsvakantie werd duidelijk dat de fusie is afwezen.

Met een afwijzing van de fusie was er voor mij een moment om me zelf af te vragen of het onderzoek wel door kon gaan. Ik heb na veel nadenken en overleg met de basisscholen besloten om het onderzoek door te zetten. De kans dat er een fusie zal komen is mogelijk en voor mijn visie op het onderwijs is het zeker een verbreding.

Tijdens het onderzoeken kwam ik er achter dat de hoofdvraag verkeerd was geformuleerd. Doordat ik onderzocht naar wat voor onderwijsconcept er zou ontstaan als ik de twee bestaande onderwijsconcepten zou samenvoegen, kon ik niet tot een antwoord komen op de hoofdvraag. Dit is voor mij een reden geweest om de hoofdvraag aan te passen.

Met het praktijk gericht onderzoeken kon ik altijd rekenen op de schoolteams van de basisscholen. Ik kon met al mijn vragen bij hen terecht. Zo hebben zij mij veel geleerd over het Dalton en Jenaplan concept.

Van het werken in de praktijk heb ik veel geleerd. Het uitvoeren van de onderzoeksmethodes boden mij veel kansen om alles in de praktijk te ervaren.

Het onderzoek verliep grotendeels voorspoedig. Een aantal keren ben ik vast gelopen in de voortgang van het onderzoek. Helaas heb ik op deze momenten niet altijd de begeleiding gekregen die ik nodig had. Hierdoor was het voor mij af en toe een lastige situatie. Ik heb meerder keren om hulp gevraagd. Bij mijn groepsgenoten heb ik de hulp gekregen die zij mij konden bieden. Als laatste hulp heeft Hennie Annema mij een handje op weg gelopen in de goede richting en heb ik het verslag goed kunnen afronden. Helaas heb ik voor mijn gevoel niet de juiste begeleiding kregen die nodig was. Het onderzoek is dan ook bijna alleen door mij zelf tot stand gekomen.